

DIETARI SISÈ

DIETARI SISE DEL DOCTOR

D. 3

HIERONYM PUJADAS

D. 4

ANY DEL SENYOR 1626

Dijous a 25 de Dezembre. Dia de la Nativitat del Salvador, començà lo any 1626 segons lo compte del Present Principat y Constitució de Cataluña.

Dissapte a 27. Los incendiariis notatç abans de Nadal, perseveran y esta tarda al planiol de S.^a Clara de Castelló posan foch a un paller. Féu poch dany perquè era la erba humida y no pogué gayre prendre.

D. 4v Diumenge a 28 de Dezembre de 1626. Arriba correu de Madrid, ab nova de que lo Rey Don Phelip tercer en Aragó, Señor nostre, en los primers dias de Janer prop següent, partirà de Madrid per trobar-se en Cataluña al quinze del dit, en la ciutat de Leyda, per obrir y tenir Cort General als Catalans, en la dita Ciutat. Y és lo cas que arribat lo Regent, Don Salvador Fontanet, a set del matex mes de Dezembre en Barcelona com ya està dit: explicada sa vinguda als Diputats y Consellers y oyda de ells tal resposta com lo que los Aragonesos y Valencians avian feta als Embaxadors los avia enviats sa Magestat aiuntat un Triumvirato del Virey, Duch de Cardona y dit Fontanet en lo Palàcio del Virey, se solt que sa Magestat no alcançaria res de lo que pretenia si no era en Cort General, y que axí era forçós vingués: lo y escrivueren. Per so sa Magestat ha escrit als del Triumvirato predict, y a Diputats y Consellers se publicàs la Cort, y ha enviat les Cartilles per als Ecclesiàstichs, Barons y Universitats.

Dilluns 29. Los incendiariis posen foch en lo paller y caseta a ell contigua, que és prop lo corral del bestiar de la Vila tenia en Sant Feliu. Y lo endemà se trobà ne

avian posat al paller de Pere Costa, y al del Sr. Fàbrega de la pescateria, y no avian pres. Y si aquella nit lo Governador rondant no veu lo foch encès, se cremaven arreu tres o quatre cases infaliblement. Perquè era al primer son, y yo qui desde mon studi del Portal de Sant Domingo sentí los crits dels qui anavan ab lo Governador, tinguí temps de prendre una llanterna y acudir, que apenas hi avia ningú del veynat llevat.

- D. 5 Dimecres a 31. Los Cònsols de Castelló per tractar de contribuir Ecclesiàstichs y Privilegiats del adob del Relotge, aont se era posat foch al bastiment la vigília de la Concepció fent gala detràs al campanar, après resolgueren ab los Militars y Privilegiats fer guardas, per los insendiaris. Emprenent la guarda cada nit un privilegiat y donant-li la Vila una desena cada nit. Y axí tancats tots los portals y posada posta en hu dells, los officials rondan per son compte y la desena per altra part dins y fora.

En Barcelona quatre galeras de Gènova y una de Sicília investiren serca de migdia a una nau de moros que passava a la vista de Barcelona y non pogueren haver res de bo, perquè si bé la de Sicília envestí valerosament, las genovesas sorrejaren; y com la de Sicília véu que la nau li responia ab molta artilleria y Gènova acudia remolcat, fluxà y la Nau escapà.

D. 5v

IANER 1626

Divendres a 2. Don Francisco Jofre de Rocabertí, Comte de Perelada y Vescomte de Rocabertí, me envià demanar, y li aní besar les mans des de Castelló. Mostrà'm una carta de Don Luis Collar, son cunyat, feta a 29 del passat ab què comptava lo que tinch escrit a 28 de aquell. Item també altra carta, també de 29, li escriu Don Henrich, Duch de Cardona, comte de Empúrias, fent-li saver com sa Magestat li a escrit, que ab la possible prestesa lo vaja a veurer a Madrid, o per lo camí allí ahont lo podrà alcançar, perquè ell pensa partir de Madrid en los primers

dias del present y trobar-se en Leyda per a quinze del corrent per celebrar Corts als Catalans, y als Aragonesos a Barbastro, y als Valencians a Monçó, y axí que dit Sr. Comte de Perelada se posàs a punt.

Després de haver-me dit Sr. Comte llegidas ditas cartas, me entrà en la sala y de allí a la cambra de la obra seua y me féu assentar en una cadira; y me explicà era sa intentió donar-me la judicatura de sos Estats si jo la volia. Y asò ab molts compliments, que té dit Sr. per a quatre. Responguí-li ab agraïdas cortesias; però advertint que ab la mercè me feya, tallava las alas a mas pretensions, perquè jo pensava anar a presentar a la Real Magestat mos serveys y servynt lo offici no podia anar. Offerí'm representar-los per mi, atenim acordi per tot lo Diumenje següent.

- D. 6 Dissapte a 3 de janer de 1626. A migdia arriban en Barcelona las cartas de sa Mt. convocatòrias de Corts per a Leyda.

Esta semana los cavallers ginets que en Desembre eran arribats en Barcelona rondaven una nit la Ciutat, y anant desarmant la gent, una nit desarmaren a Spuny Cavaller. De què se alterà tant lo Bras Militar que lo dia següent al mig del dia a quants dels dits hòmens de cavalls ginets trobaren los desarmaren y a cap de poch dias los tragneren de la Ciutat.

Diumenje a 4. Torní la resposta que divendres avia promesa al Sr. Comte de Perelada. Escusant-me, per ser Assessor de la Capitania General. La qual no volia dexar, per poder dir sempre que estava servint a la Rl. Mt. y poder-me queixar de que no'm remuneraven y per altres causas, de no poder o saber jo sufrir alguns de sos Ministres y de cansat de servir y mudar ayres y terres; y *non bene per toto libertas venditur auro*. Y ja que aya de servir, sia a Déu, al Rey y no més.

- D. 6v Dilluns a 5 de janer 1626. Lo propi don Joan de Malgar avia enviat al Duch de Cardona, Comte de Empúrias, ab avís de la presa de vuit anglesos o Bretons als 19 del passat, és tornat vuy ab orde que'ls guardés molt bé, per-

què lo Virey ha escrit y consultat ab lo Rey. No en féu res. Ans bé per Marts la muller del dit Maïgar essent a las Corts los avià, cansada de guardar-los y fer-los la costa.

Dit dia partex de Barcelona per anar a rebrer al Rey Nre. Sr. lo Duch de Cardona, Don Henrich. Partex ab gran ostentació y paseo per la Ciutat, dexant als ciutadans ab molta confiança de suplicar a sa Mt. vinga a jurar en Barcelona abans de obrir o fer la proposició de les Corts y que les vulla tenir en dita Ciutat. Per al qual effecte li envia la Ciutat dos Syndichs supplicant-le'y ab moltas veras.

Lo matex dia (se sabé après) era partit lo Rey Nre. Sr. de Madrid y avia caminat espay de deu llegües catalanas.

Dit dia en Sant Hierònym de la Vall de Hebron, fora los murs de Barcelona, morí mossèn Jaume Aymerich, valent advocat. *Eius anima requiescat in pace. Amen.*

- D. 7 Dijous a 8 de janer 1626. A la Costa Roja, entre Girona y Mudinya, dotse lladres robaren a més de cinquanta personas passadas de mil lliures. Per lo camí Real de Girona a Barcelona roben casi cada dia. No's pot comptar los grans robos se fan per tota Catalunya.

Divendres a 9. Per estos dias se mou un nou rumor de que lo Rey nostre Señor en ninguna manera ve a tenir Corts en Catalunya, sinó que se'n torna a Portugal, per ésser-se allí alçat lo Duch de Bergança.

Dissapte a 10. Partex de Barcelona per anar a Leyda lo Regent Don Salvador Fontanet. Diuen se'n va mig corromput de Barcelona que no gosava exir en finestra ni forat, per las bayas li donavan de nits tractan-lo de traydor y empostor de nous vectigals. Volent imposar un real per cap de cada criat foraster. Y per lo que està dit dalt a 8 de Desembre 1626.¹

- D. 7v Dilluns a 12 de janer 1626. Hix de Barcelona lo Virey per anar a Leyda a rebrer al Sr. Rey.

Dimarts a 13. La Magestat del Rey Don Phelip (3 en

1. Es una equivocació de l'autor. No en parla.

Aragó) entra en la ciutat de Çaragoça ; com més llargament se compta en la estampa assí posada ab aquest escut de armes.²

Dijous a 15. En la Ciutat de Leyda ninguna dignitat Ecclesiàstica comparegué a la Cort aplazada sinó lo Syndic del Capítol de Leyda, qui protestà contra lo Regent Don Salvador Fontanet qui entenia obrir la Cort per part de sa Magestat. Fou porrogada per diverças vegadas de a tres y a quatre dias ; y en effecte hi hagué sinch porrogacions y en la última se donaren dos protestos. La hu de Hierònym de Navel, Syndich (fill de Julià, conseller en Cap), Syndich de la Ciutat de Barcelona, dient de nullitat de la congregació de la Cort, per ço que no se és publicada dos mesos abans com vol la Constitució, 2 títol, de celebrar Corts, y sabent de las porrogacions. La altra fou de Don Miquel de Rocabertí dient de nullitat dels avisos y porrogacions. Per ço que los Regents Fontanet y Salbà no són ordinaris en Cataluèa, ni tenir plen poder de sa Magestat qui cada vegada lo avia de enviar. Appellà també lo Rocabertí perquè no se havian despedidas prou cartillas als Militars, en preiuhí y dany de la noblesa Catalana ; que *vocandi non sunt vocati*, y en açò se alçaren Domingo Montrodon, Batista Corbera, señor de Linàs, y Don Onofre de Cruïlles y Urrea, y los dits Regents remeteren la resposta a sa Magestat, y porrogaren per a 3 de febrer ; y al primer de febrer encara no era exida la resposta.

En febrer se féu Regalia contra Don M. de Rocabertí y lo Montrodon per constiadors de poble y hágueren de fugir.

- D. 8 Dit dia de Dijous a 15 en l' [?] de la Ciutat de Leyda estant assentats en Parlament los Regents Fontanet y Salbà com a Procuradors o Agents de la Real Magestat en un banc més preeminent, y a la dreta en un banch lo Conceller Don Pedro Puigmartí, Abat de Sant Miquel de Coxà, y a la esquerra alguns militars, y en altre de través los Syndichs, passadas ya les cosas ací escritas, vist per

2. Es tracta de l'Annex n.º 1.

Don Francisco Gilabert lo lloch ahont estava lo dit Cancellor, se alçà i passant de una part a la altra per devant del assiento dels dits Regents acostà's al Cancellor y ab alta veu li digué: «Lleves V. S. de aquí, que aquex no és son lloch y poses a la mà dreta dels Regents, que és son propi lloch». Lo Regent Fontanet fou tant promte en fer del ull al Secretari Miquel Pérez, y aquell en entendre's, que súbito publicà la porrogació, que ni lo Cancellor (com és tant benigne) fou a temps a protestar ni fer cosa, y tothom se alçà, y restà la cosa indecisa. Salvo que lo dit Cancellor no tornà als Estaments en ningun altre dia de les porrogacions.

D. 8v Dels protestos notats que feren principalment Don Miquel de Rocabertí y Domingo Montrodó, se seguí que los Ministres Reals los xaqueaven, que conscitaven lo Poble, senyaladament los Syndichs del Estament Real, de que no condesendissen ab la voluntat de sa Magestat. Diu lo dit Domingo Montrodó que son germà lo Alguatzir Real, [a] qui per sobre nom diuen lo «Gascon», esperés per fer malícia que tenint origen de plets de hazienda (ha molt que duran) ha escrit de sa mà pròpia a la Real Mt. avisant al dit Domingo y que sabrian la veritat ab T. Causídich. De hont sa Mgt. escriguí al Virey que ab tota diligència inquirís sobre assò. Cometé esta causa lo Virey a mr. Luys Besturs, y, examinat, lo dit Causídich dix non sabia al·trament sinó per lo que dit Alguatzir lo y avia dit a ell. Més avant interrogats los Syndichs, han respost que may Domingo Montrodó los avia parlat de tal, ni'l conexien per aquex effecte. Micer Besturs està occoregut, tement lo culpen de negligent, de no haver sabut traurer la cosa en límpio. Totavia los Don Miguel y lo Domingo Montrodó se són apartats del furor.

D. 9 Divendres a 16 de janer de 1626. Se tenia per cosa molt certa faria sa Real Mt. la proposició de la Cort. Però restat en Çaragoça, ha porrogat las corts als Catalans.

Dilluns a 19. Succehí en Sivilla lo principi del gran Diluvi y creixent del Riu de Guadalquivir inundant la

Ciutat, com està de paz notat baix a la fi de aquest mes. Perseverà fins al Dijous següent.

D. 10 Diluns a 26. En Leyda se porrogà la Cort per a 30. Y en aquest dia succehí en lo Estament Ecclesiàstich, que estant assentats lo Bisbe de Solsona, lo Abat de Ripoll, fra Sanxo, essent vingut ab ells lo Dr. Masiques, Abat de la Real de Perpinyà, a lo que los Regents Fontanet y Salbà foren assentats, lo de la Real digué al de Ripoll li fes lloch, perquè aquell era seu, y lo de Ripoll li respongué: se assentàs si volia, si no, que se n'anàs. Demanà justícia als Regents y li respongueren: Que ells no donavan preminèncias. Que's sentàs si volia, y lo home de moïno se n'anà. A 30 guanyà per la mà, y lo de Ripoll com ho sabé, se'n tornà. Lo de Ripoll es capagut, lo de la Real passa de Reys. Donaren molt que riurer un dia y altre.

D. 10v Dissapte a 31. A la matinada lo Rey nostre Señor arribà a Montsó molt a la sorda, y féu la proposició de la Cort als Valencians, y en lo punt se'n hisqué, y anà a dinar a una Hermita de allí cerca, y donats quatre dias de plasso per als absents, se'n tornà a Barbastro, a la Cort dels Aragonesos.

Esta nit alguns fills del Diable posaren foch a la casa de la Cabiscolia de Leyda, ahont lo Bisbe se n'era passat, dexant son Palau aparellat per al Rey.

D. 11 Estos últims dias de janer 1626 se han succehides diverses coses que per no tenir relació verdadera de dia cert se han de posar assí inordinatament.

Succehí en Barbastro apuntar-se lo Comte de Olivares (privat del Rey) ab lo Comte de Aranda, després de haver-lo fet sa Mt. de la llave dorada, y Duque. Diu-se vingué lo debat acerca de donar-li la Llave, perquè tardava lo de Olivares de donar-le-y, y donà lo de Aranda quexas a sa Mt., lo qual manà al de Olivares (que diuen és privat de ella) que la-y donàs, y al donar-le-y digué lo de Olivares: *Parece quire V. S. desafiarme*. Y el de Aranda li respongué: *No fuera a hazer, a no tener respecto que es persona querida de mi Rey*. Altres diuen que lo de Olivares digué al de Aranda: *que bien parecía tenía sangre*

villana; y lo de Aranda respondió: *sí, pero sé quien es mi padre y vos no podéys mostrar vuestra madre*. Lo cert és que sobre assò empuñaren de les espases y no hubo màs.

Hisqué estos dias una estampilla en favor de la Real Mt. concloent: no pot la Corona de Aragó dexas de acudir al que son Rey li demana; y per rahó de estat diu son Autor: Que si lo Rey demanava a la S.^a de Venècia Lliga y per ella favor de 20 mil hòmens, que ell li faria costat a 20 mil hòmens y 4 mil cavalls, és cert los hi daria Venècia; y si lo que no és vassall [ho fa] per què no u faran los vassalls de la Corona ab son Rey?

Los criats del Duch de Sesa, nét del de Lerma, tingueren en Barbastro una gran brega ab los del de Cardona. Morí un criat dels de Cardona, y de una part y altra hi hagué molts nafrats.

Lo Duch de Cardona se enmalaltex en Barbastro y està sagnat 4 vegadas, restant ab prou perill de sa salut.

Mor en Çaragoça lo Marquès de Aytona, y axí no degué ser veritat lo que's digué lo any passat. Venia ab lo Rey son fill Don Francisco, comte que era de Osona y vuy Marquès, és a la Embaxada en la Cort del Emperador.

Confirma's la fama de que lo Rey no vol festas, reservant-las per las Senyoras Reyna y Infanta que ha de venir a casar ab lo fill del Emperador, y diu lo Rey que lo que haurian de gastar en festas, se guarde per gastar en lo que ell demana.

En Leyda estas últimas nits de febrer alguns lladres tentaren robar lo palàcio que està aparellat pel Rey, sinó que sentint-ho un capellà, se llevà i ab una acha encesa y una espasa a la mà, hisqué y cridà via fos, y li tiraren una pedrenyalada, y fou Déu servit que no'l tocaren.

A Sevilla últims dias de Janer ab un ayguat se son enderrocadas en un arraval o barri de Triana sinch mil casas; y entre ellas quaranta vuyt esglésias, entre les quals hi havia quatre o sinch Monastys. Y se son enderrocadas las Herrarias y la torre de la Casa de la Contratación de Yndias; y vulla Déu ab assò haver purgada

la sodomia de que en los anys passats estigué infamada aquella Ciutat.

D. 11v

FEBRER 1626

Diumenje, primer dia de Febrer 1626. Lo Abat de Montserrat partí de Balbastro, y arribat a Leyda referí als Catalans dels tres Estaments com dexava las cosas de Aragó ab molta perturbació. Per ço que la Real Mt. los demana deu mil hòmens pagats per anar ahont los aya menester; y moltes altras cosas; que com aquesta tant gran fa cessar las altras. Lo Bras Ecclesiàstich ha consentit y lloat concordant ab allò que sa Mt. demana. Los Militars protestant per encara apreta sa Mt. ab los del Braç Real per a què se aderescan ab los Ecclesiàstichs. Hon és tost que nos poden resolrrer los Syndichs en aqueix cap, per tenir los poders limitats, y sa Mt. los ha donat temps limitat per a què vayan o envien a sas Universitats resolent-se què convé a la Corona Real, y estan los pobres Aragonesos ab aqueix conflicte que no saben per hont escapar-se.

D. 12

Dijous a las vuyt de la nit arribaren al hostal den Torrent, devant la Església de la Roca en Vallès, quatre criats de alguns cavallers de Rosselló que anavan a Barcelona, y en arribar al hostal digueren al hosta aparellàs sopar per una [trentena] 30 de personas que venian aquí tras de ells. Estavan sopant allí al hortet una quadrilla de lladres, y tant prest se posaren apunts dexant lo sopar, y exint camp a través a la riera bax del Castell, y ans de arribar allí, ya encontraren la tropa dels de Rosselló al pontet que allí és de un real casalot. Ahont los lladres començaren a dir: «No moure al Rey». Dels de a cavall que anavan devant, conexent la treta saltaren de a cavall, y súbitament los uns ab los altres se escopetejaren, de tal manera que al claror de la Luna durà la brega una hora. Y lo hoste de la Roca may volgué obrir las portas als criats dels Cavallers qui volian ajudar a sos amos; ni s'i tocà campana ni hisquè persona alguna. Foren allí de

las personas més senyaladas un fill de Don Bernat Doms, Don Gaspar de Lupià, T. Pagès, uns Bonshoms y altres ; y molts dells nafrats. Las cavalcaduras de què feyan reparo mal feridas y mortas. Maletas y roba, part robadas, part per terra. Y lo més de doldre que un pare Caputxí y un pare de la Companyia de Jhesús, qui anavan ab los cavallers, foren ferits. Lo endemà se trobà rastre de que los lladres se n'avian aportat a algun rossegant. D'estos tirs morí en Barcelona Bonshomç. *Requiescat in pace.*

- D. 12v Diumenje a 8. Partí de Barcelona per a Leyda lo Comte de Perelada per a les Corts.
- D. 13 Dijous a 12. Don Pedro de Tapia, Capità de Rosas, reb carta del Rey, nostre senyor, avisant de que ab 22 galeras passarà lo Cardenal Cesarino, nebot del Papa Urbà, ordenat que si toca a Rosas li fassa la pròpia salva y honra que faria a sa Real persona. Veja's a 16 de Marts.
- D. 13v Dilluns a 16. Aprés de haver fets tres mesos llarchs de vents de Ponent sens may cessar, a les sinch de tarda se mou gran temporal ; y ab trons y llamps, cau tanta calamarça que's podia collir ab palas. Passà la tempestat y perseveran los ponents. Vulla Déu no gasten la salut. És-se desterrada la Tramontana i casi tot marts los ponents.
- D. 15 Dimecres a 25 de febrer 1626. Dia de la Cendra. Complits los quaranta dias de temps té lo Rey per ab una o molts porrogacions allargar lo dia de la proposició de las Corts, passats los quals és circumducta y absoluta la Cort, conforme lo cap, onze, títol de celebrar Corts. La gente se disgrega y buyda de la ciutat de Leyda. Lo Duch de Cardona a Arbeca lo de Sessa a Bellpuig, lo comte de Perelada a Anglasola, lo de Erill a Sant Antolí, lo de Queralt a Santa Coloma, lo de Savalls a Miralcamp, y altres senyors en altres parts y molts Syndichs a sas terras. Vist lo desbarat, tornaren per part del Senyor Rey a despedir cartillas ab nou citatori. *Error novissimus peior priore*, havent assignat per a 25 del corrent, sabent que se han de donar dos mesos per la Consti. 2, tít. de celebrar Corts. Y major error que a 3 de Marts encara anavan donant las cartillas,

perquè en dit dia citaren a l'Abat de Sant Pere de Rodas.

Item al tres del febrer que los porters qui aportavan estas cartillas donant informacions de part de sa Mt. a las Universitats que fessen sindicats ab poder per las presents Corts y qualsevol altrás que la Real Mt. volgués celebrar quant se vulla.

Divendres a 27. Entraren en Barcelona tres cents cinquanta cavalls de armas del Rey ntre. Sr. y protestant la Ciutat de que no podian ser allotjats en ella, sinó passar de camí, volgueren se fer aposentar per força. Al ús notat tota la Ciutat sens moure's ningú de sa casa, sinó guardant cada qual sa casa ab arcabuços y pedrenyals a la porta. Y vist assò los capitans tingueren per bé fer camí y anar-se'n fora. Volgué Déu no's disparàs ninguna arma ; que si acàs se fos succehit disparar-se, hi haguera fet un mal veurer.

D. 15v

Estos últims de febrer lo comte de Perelada escriu als Consellers de Barcelona, que ell entén que tornan a enviar embaxada a Syndichs a sa Mt. suplicant-lo vinga a jurar y tenir Corts en Barcelona que u alcançaran, y que lo Sr. Duch de Cardona y ell faran ab sa Mt. tots bons officis per a què los ho concedesca, y dits Consellers responen en sustància. Estiman a sa Senyoria los bons officis [que] fa per aquest Principat, y lo suplican los vulla continuar y procurar que lo Sr. Duch de Cardona los continue com sempre la Ciutat ha confiat dels dos. Y en lo enviar embaxada callan, que no'n parlan mot. Picats de la resposta que sa Real Mt. ha donat al Dr. Rossell, de que no's cansassen en demanar-le-y, perquè no hi havia lloch.

Han escrit de Barcelona al Sr.^l Joan de Caramany de Sant Pere Pescador y se comprova baix a la lletra de Don Honofre de Cruilles.

Succehí en est temps que estant lo Duch de Cardona en Leyda, hi arribà un propri del Rey nostre Senyor manant-li anés a Montsó. Rebé lo avís estant acompanyant lo Santíssim Sacrament de la Eucharistia a casa de un malalt y luego se posà en una carrossa y picà per a Montsó. Ahont estigué dos o tres dias. Tornat a Leyda

prest se partí per a Barcelona, ahont arribà a la fi de la primera semmana de Marts, dextant atònit a tot el poble la sua súbita partida y arribada a Barcelona. Si bé molts pretengueren era vingut per lo part de la Duquessa, que avia parit una minyona estant en Mataró. Ahont avia anat a parir a casa de T. Palou ; o per fugir magestat de Bateig, o tabaola de visitas o ella sab per què. Axí m'ho comptà mossèn Francesch Lombart de Figueres, vingut de Leyda a 9 de Marts.

Dels Estats del Regne de València que estan ajuntats en Montsó, se diu: Que havent fet algun Ecclesiàstich (persona eminent en Lletres) un Memorial concloent no podia sa Mt. en consciència intentar lo que demanava ; havent-lo presentat als Estaments, altre dia prest hisqué un Orde del Rey, manant que buidàs de Montsó. De què se n'alteraren tots els Estats, dient: que si sa Mt. no deixava votar liberament no hi havia per a què tenir Corts. De tal manera que sa Mt. tingué per bé de revocar lo Orde, y fer que aquell Ecclesiàstich tornàs a assistir a son Estament.³

D. 24

MARS 1626

D. 24v

Divendres a 6. Arriba lo Duch de Cardona en Barcelona, el que se entén ab escusa de veurer sa muller parida, per tentar los ànimos dels Barcelonesos que no li avien volgut escriurer, ni enviar al Rey la Embaxada los avia escrit lo comte de Perelada. Anaren los Consellers a visitar al Duch de Sant Francesch, ahont posava, per estar sa casa aparellada per al Rey ; y foren tant cuerds que sols li donaren la ben avinguda sens parlar-li paraula de la vinguda del Rey, ni de Corts, com si may se n'hagués tractat. De hont se creu que lo Duch se donà per entès, y succehí lo que es trobarà escrit a 15 de aquest mes.

Dissapte a 7. Entrà lo Duch de Cardona a Mataró a veure sa muller parida. Ahont ha parit un minyó, anomenat

3. Vegem els Annexos 2 i següents.

Don Pasqual. Fou rebut ab molta festa y salva de Artilleria. Lo dimarts següent se'n tornà a Sant Francesch de Barcelona.

Diumenge a 8. La Sra. Ferrer de Fortià reb del Sr. Pere Ignasi Ferrer, son marit, carta de 27 de Febrer, dada en Leyda, avisant de com sa Mt. havent publicat novament Corts per a vint y sis de Febrer las ha porrogadas per a dos de Marts; y que tant poques esperances se té que y a haüda en un temps com en altre. Que creu de porrogació en porrogació se passarà molt temps. Que si ara ell hagués de anar no fóra anat a Leyda.

D. 25 Dilluns a 9 de Marts, 1626. Arriban a Cadaqués set galeras, y passen a Sicília lo Virrey, Marquès de Tavera, y a Don Hierònim Pimentel, Virrey de Sardenya; y al Comte de Oñate per Embaxador a Roma.

D. 25v Diumenge a 15. Lo Duch de Cardona, estant en Barcelona, féu lo miracle de Mahoma: *que si no viene el Otero a Mahoma, baja Mahoma al Otero*. Coneguda la fortalesa dels Barcelonesos, tenint carta de la Real Mt. per a Consellers y Consell de Cent, anà personalment a donar-los la carta, ab paraula de sa Mt., que vindria a jurar en la Ciutat de Barcelona, conforme los passats avian acostumat. Despedit lo Duch y haguda resolució en Consell, tot lo Consell ple anà a Sant Francesch a donar mostrars de agraïment a lo Duch. Anà lo Consell ab dos centes atxas blanques, que fou bella vista per ser nou hores de la nit. Seguïan més de 4 mil ànimas. Tirà la artilleria dos vegadas, en senyal de alegria. Diu-se que vindran aquí los Senyors: Reyna y Infanta doña Maria, per lo matrimoni ab lo Rey de Ungria, fill de l'Emperador. Bravo pit han tingut los Barcelonesos. Santa Eulàlia gloriosa y los demés seus Sants ho alcancen de nostre Senyor Déu, qui per sempre sia alabat.

Dilluns a 16. A la matinada entrà al port de Rosas lo Cardenal Cesarino, llegat y nebot del Papa Urbà, ab nou galeras, sinch del Papa y quatre de Florença. És jove de uns trenta anys. Ha tingut orde de no desembarcar en poble algú de França; y per ço ha estat molts dias a Sar-

redeloch (?), sens tocar en terra. Aportant nova de que França està molt contenta de la pau feta ab los Heretges, y tots se colligan contra Espanya.

- D. 27 Dimarts a 17 de Marts 1626. Lo Comte de Olivares, privat del Rey, desde Balbastro escriu al comte de Perelada, Don Francesch Jofre de Rocabertí, qui estava en Leyda, congratulant-se ab ell y estimant-li los bons officis sabia per medi del Duch de Cardona feya en servey de la Real Mt., offerint-li tota amistat. Respongué-li lo Comte de Peralada en agraphiment, y de tot envià còpia a sa muller la comtessa, las quals vuy jo en Peralada que me las mostra la dita Senyora.

Item dit dia a la tarda lo Cardenal Cesarino, legat a latere, dissimuladament baxà de la galera en terra, pasejà la campanya, y voltà la fortaleza de Rosas y se'n tornà a embarcar, y la terra li féu salva. Y a la nit les galeres prengueren camí per a Barcelona.

Dimecres a 18. A les set de matinada se descobriren y sobres del mig dia arribaren les galeras ab lo Cardenal Cesarino, legat a latere, a Barcelona; y perquè no volgué entrar ab fausto, la Ciutat li tirà solas vuyt pessas. Desembarcà y posat en un cotxe se n'anà a la Seu. A las portas de la qual per lo Capítol fou rebut ab Creu alçada: que no volgué hisqués la professó de Clero, Religions y Consellers al portal com acostuman. Feta la estació se n'anà posar a casa del Bisbe. Ahont prest tingué avís del Rey: que no's mogué de dita Ciutat; y quant lo Rey fou vingut, se mudà al Monestir de Jesús, fora los murs de la Ciutat; ahont posà també lo Patriarca de las Índias.

- D. 27v Dissabte a 21 de Marts 1626. Lo Rey nostre Senyor partí de Montçó per venir a Catalunya. Ve de pas, sens pujar a Montserrat. Dexà los Valencians mal contents, perquè diuen li han promès lo que demanava, forçats y sens saber com poder complir y pagar lo promès.

Diumenge a 22. Dominica dels cinch pans y dos pexos. A las tres de la tarda en lo Monastir de Santa Clara de Monjas Franciscanas, prengué lo hàbit Maria Francisca, filla mia y de la senyora Salvadora, segona muller mia.

Déu la fassa bona Religiosa, axí com a mostrat sempre entrar-hi de bona voluntat.

Dimarts 24. Era fama per est dia avia de entrar lo Senyor Rey en Barcelona.

D. 28 Dimecres a 25 de Marts 1626. Arriba la Mt. del Sr. Rey Philip, tercer en Aragó y quart en Castella, en lo Monastir de Valldonzella, fora dels murs de la sua Ciutat de Barcelona, ahont los reys acostuman fer la nit, abans de la sua entrada [a] la ciutat. Fou rebut per los Diputats y Consellers al camí dellà de Sans, conforma se acostuma y se apeà a Valldonzella ; ahont de la Abadeça y Convent fou rebut, com se acostuma. Aprés dissimuladament en un cotxe clos ab lo Duch de Cardona se'n entrà a fer nit en Ciutat y la mateixa nit volgué veurer lo Mar. Lo endemà de matí, ab lo matex Duch dins un cotxe, se'n tornà dissimuladament a Valldonzella. Al rebrer-lo hisqué primer la Universitat, aprés lo Capítol y Bisbe ; aprés los Diputats, y últimament los Consellers ; qui hu aprés altre li besaren la mà, y perquè lo cavall del quart no's volia acostar, que se empinava, lo Rey allargà la mà. Posà's lo Conseller en Cap a mà esquerra, y perquè lo Duch de Cardona no tenia lloch, anà a peu a l'estribo del Rey fins a Valldonzella. Arribà la nit, ros com la plata, vestit de riço pardo, sombrero ab ala girada y ploma, cintillo de diamants y bronja de un diamant com un real, y penjant d'ell una perla tant gran com un dàtil, o pruna de frare, obrada com una carabaceta.

Dijous a 26. Arribà ab un bergantí a Rosas, pres en ferros, Andrés de Mendoza, castellà de nació, y ab carta del Virrey, y del Duch de Cardona, Comte de Empúries, fou encomanat al capità Don Pedro de Tapia, perquè lo guardàs en presó y tingués ben guardat. Diu-se està pres *por hazer discursos*. Ço és, que ab estos debats de Corts, feya respostas contra los Memorials que de sa pretenció donava la Real Mt. als Regnes, y que estava ja desterrat de Castella per açò. Culliren-lo en Barcelona de nit, y no li dexaren prendre roba ni cosa alguna. Fos universsal

en totas sciencias, y gran poeta. Aquest és lo de qui parlí als onze de Desembre 1625.

Lo Rey nostre Senyor tornat en aquest dia dissimuladament al Monastir de Valldozenlla, se estigué esperant la hora de la sesta y recibiment, y a lo que devien ser entre tres y quatre acudiren los Consellers ab sos prohòmens al Portal de Sant Antoni; desde hont isqueren per lo camí real fins al embocador del camí de Valldonzella, ahont reberen a sa Mt. y a peu vingueren fins al Portal, ahont tancadas las portas baxà. Allà inginyaren un globo que s'obrí com una magrana, y dins de ell un minyonet que cantant ab melodia li entregà las claus de la Ciutat, cantant ab melodia aquestos versos:

Qualiter vita, sine corpore extat
Barcino talis sine te, Philippe,
Exstitit; que te veniente vivit

Maxime Regum.

Illa te Regem veneratur, nullam
Rege sub tanto metuet ruinam,
Una prae cunctis exit invidendo
Urbibus orbis.

Urbis has claves, pariterque tradit
pectoris claves; utriusque Regem
esse te jurans; Dominumque nostrum
Sceptro tenentem.

Nomenava's aquest minyó Gregori Monjó, escolanet de Santa Maria de la Mar, y cantà ab tanta melodia que lo Comte de Olivares dix li pesava hagués acabat tant prest. Liuradas las claus y rebudas per sa Mt., las comandà sa Mt. a Julià de Navel, Conseller en Cap, y al punt se obriren las portas, y pujant sa Mt. a cavall fou posat sota lo Tàlem, o pàlio de sis varas, portadas per quatre Consellers y dos prohòmens, y lo Conseller en Cap y un prohom prengueren lo fre del cavall, y los altres prohoms a cor tiraren dels cordons. Entrà sa Mt., y per lo carrer de l'Espital, Rambla, Portal de la Drassana y Dormidor

de Sant Francesch, arribà a la plaça ; y allí, pujat al sòlio, jurà a la Ciutat sos privilegis, en la forma acostumada, y que tinch escrita, de son pare. Allí passaren las Confrarias ab sos pendons y jochs. Mostrà sa Mt. gustar molt de veurer la destresa dels Mariners quant al so del ciulet baxaren las velas de una nau ; y quan, al partir-se, ab altre ciulet tornaren fer vela ; y quan los pescadors llançaren

D. 28v peix viu y veyà saltar las llagostas y dar buelcos y batiements als congras y morenes y altre pexos grossos. Acabats los jochs anà a la Seu, ahont fou rebut per lo Clero ab Creu alçada ; y pujà a l'altar Major, ahont en mà y poder de ... jurà a l'Església servir y guardar a la Església, prelats y clergues, servir-los jus, immunitats y privilegis. Foren set hores de nit quant hisqué de la Seu. Anava sa Mt. en aquest dia vestit de leonat y una ploma leonada. No's començaren las Alimàrias esta nit com se acostuma, que's suspengueren per ser de Quaresma. Perquè s'és trobat que en altra entrada de Rey diu de l'Emperador que entrà en Quaresma, y la Ciutat féu alimàrias y balls ; y Nostre Senyor ho castigà de tal manera que no fou lo Emperador fora Barcelona que ja hi hagué pesta. De què fos donada rahó a sa Mt., és estat servit se suspengueren les festes per a la Pascua. A l'anar-se'n de la Seu a Palàcio, feta la ronda per la Plaça de Sant Jaume a la banda de la presó ; al passar allí los presos se posaren a cridar grans crits de : «Sacra Magestat misericòrdia !», y demanant sa Mt. Al Conseller en Cap : què era allò. Li respongué : que los de la presó. Y entès assò mana sa Mt. soltassen tots los que no tenian instàntia de part, y los que no eran criminosos en demassia. Dix que foren los rebaixats quaranta personas. Pretengueren alguns que exirien lo Monjo Call y Don Carlos Alemany. Anava en aquest dia sa Mt. vestit de leonat és tan ros y blanc, que apenas se li afiguran de rossos los cabells de la barba que apunta, ni los de las cellas. Lo Sr. Príncep Don Carlos, son germà, entrà encubert ab un cotxo clos : que lo aportan si no pres a lo menos que no's perda de vista. So perquè ja se és dit prou desde que essent los dos petits, lo hu pegava

l'altre. En vista la mercè que la Real Mt. avia fet a la leal Ciutat de Barcelona hisqué un Poeta ab una dècima que deya :

Per a rebrer la persona
de la Sacra Magestat,
de Leyda, la gran Ciutat,
se apuntava ab Barcelona.
Però lo Duch de Cardona
veent que són cosa poca
de Leyda los remellets ;
Digué'ls : Paciència, fillets,
que Barcelona és la lloca
i vosaltres los pollets.

D. 29 Divendres a 27. La Mt. del Sr. Rey Don Phelip (tercer en Aragó y quart en Castella) en la sala Real del seu Palau, devant la Seu de la sua ciutat de Barcelona, jurà al Principat en la forma acostumada las Constitucions y privilegis com sos antepassats, y los tres Estaments allí li prestaren los juraments de fidelitat y homenatjes. Després se n'anà al Capítol de la Seu, ahon fou rebut in canonicum et in frat[r]em, y a dins *ad osculum pacis* jurà los statuts y ordinacions del Capítol en la forma acostumada.

Dijous a 28. Lo Rey nostre Senyor en Barcelona proposa les Corts en lo Monastir de Sant Francesch. Y representada la necessitat no ha demanat cosa certa de servey de gent ni de diner.

Dit dia, per lo dit effecte, sa Mt. anomenà habilitados de las Corts al Duch de Cardona y al Regent Fontanet, y com lo Comte de Caralt ho sabé, tement que lo Duch no li donaria lo lloch que preté li tocava, per lo que ells estavan encontrats del que succehí ab llurs mullers lo estiu passat, a 10 de Juliol de 1625, tingué'l per suspecte ; y no faltant qui ho digués al Duch, respongué no pensava tal del Comte, y, trobant-se ab lo dit Comte, li digué li avian referit que sa senyoria lo avia donat per suspecte, y no lo crehia. Al qual lo Compte respongué era veritat avia donat

per suspecte a sa Senyoria, y sentint-se'n lo Duch, li respongué: *A mí sí Excelencia me llaman*. De hont vingueren a rahons de modo que lo Duch donà una empena al Comte dient-li que era un ruïn home. Y lo Comte posà mà a la daga y lo Duch també; y si lo Comte de Olivares no s'hi troba, és cert se ferian. Sabent-ho lo Rey se'ls féu venir devant, y los féu donar les mans y abraçar. Y digué al Comte que hu feya mal, perquè al Duch se li devia dir Excellència; y que *no se hablasse más de esto, que ya iba por su cuenta*, y lo Comte acompanyà al Duch en lo mateix dia a Palàcio. Anomenà la terna per a Habilitadors a Don Guillem de Rocabertí y a Ramon Xamar y a Don Ramon de Guimarà, y lo Rey per tractadors de Corts al Marquès de Hixar, gendre del de Olivares, y a Don Diego Mexias.

De las Corts de València se és dit: que las han closas, offerint al Rey tot lo que demanava; y que protestavan ho feyan oppressos de la voluntat del Sr. Rey, mes que no sabian de hont o com satisfer-lo; y las de Aragó restavan sens cloure's. De hont après hisqué un paper que en nom del Rey deya: *Con Valencia lo que quiere; con Aragón lo que podré; con los Catalanes lo que ellos querrán*. Però après se digué: que sabut per lo Consell de Estat lo que ab sa Mt. avian firmat los valencians, aconsellaren a sa Mt. ne demanàs revocació; que estava mal diguessen los prometian oprimits. Mes quant sa Mt. ha volgut la revocació, ells no u han volgut.

- D. 29v Diumenge a 29 de Marts 1626. A lo següent se mogué en los Estaments de la Cort un gran debat en lo Braç Real per la presència entre los Comtes, volent-la tenir lo de Perelada; y esforçant los de Erill, Vallfogona y Sta. Coloma de Queralt, que lo de Perelada avia de ser últim. Perquè en lo any 1599 (?) quan lo Rey Don Phelip creà aquestos Títols y lo de Sentelles y de Savalls, lo de Perelada fou últim en data de son privilegi, sis dias més tard que los altres. Respon ell: que era minyó, y sa mare no sabé lo que's demanà, perquè Perelada ja era comtat en temps de Carlomagno, y més dos o tres cents anys après.

Prova-hu amb innumerables actes. Mes responan los altres : Si ja era comtat per què demanà nova gràcia ; hagués demanat confirmació. Espante'm del dit Comte ; perquè si bé li he donat alguns actes en prova de sa intentió, també lo desenganyaria. No tenia rahó. Per lo que los curiosos trobaran en lo Archiu Real en lo llibre gran dels Feus, fol. (?) Però com la adulació plau més als Srs. que no la veritat, no u ha volgut creurer.

D. 30

Dimarts a 31 de Marts 1626. Morí en Barcelona Don Bernat Galceran de Pinós y May. Hu dels bons cavallers de Catalunya. *Requiescat.*

Un dia de estos que las cosas de las Corts se han anat tractant, emprengué lo Bisbe de Barcelona al Comte de Perelada en una estàntia, *ut caperet eum in sermone* ; tenint tras de cortina o portalera amagats los Regents Fontanet y Salbà, perquè oïssen lo que diria. Y, en effecte, li proposà lo Bisbe Virrey, que la Real Mt. feya molta confiança de ell ; y que en tota manera avia de fer que los germans Don Guillem y Don Miquel de Rocabertí, sos cosins, y Domingo de Montrodon (Governador dels Estats del Comte) no prenguessen las cosas tant fort per la terra en favor de sa Mt., y altrás cosas a aquest propòsit. Lo Comte (com a sagàs que és) respongué ab generalitat de paraules ; y conclogué que los germans Rocabertins y Montrodó eran cavallers, que no creia ell desservissen a sa Mt. en ninguna cosa ; que sol tirarien al servey de Déu y de sa Mt. y descàrrech de sas conscièncias. Y quan no, que ells eran líberos y resoluts, que essent senyors de sas voluntats, el dit Comte no la los podia torcer. Sabé après lo Comte la maganya li avian feta. Y tornàs a veurer ab lo Virey a hora descuydada y tracta'l com merexia. Representant-li era gran baxesa la que ab ell se avia usada ; y que a la sua sanch de Rocabertí no se avian de fer aqueixos tiros ahont ab molts serveys tenia abonada la lealtat de sa casa y altres cosas a aquest propòsit.

Estos dias ha vingut nova. Que lo Rey de Inglaterra ha repudiada la muller avia presa, germana del de França, y a ella ha tancada en una torre, en ocasió de que la bona

Senyora se n'avia aportat per a sa consolació sis cathòlics, entre los quals hi avia un Arcabisbe, gran lletrat. Vencé aquest en disputa alguns heret[ges], y per ço lo enmetzinaren; queyxàs la Reyna a son marit, y ell li respongué, si axí li agradava, si no que se'n tornàs a casa de son germà, y perquè hu dels altres cathòlics respongué per ella lo Rey lo féu penjar y a ella tancar en una torre. O benaventurada ella que patex per la fe de Christo.

D. 30v

De Barcelona m'escriu Joan Maria Alciator estan fetes les paus entre Gènova y Savoya. Vulla Déu que axí sia, y per a bé de Església. Entén-se són trevas per un any.

Diu-se que lo Embaxador de França, qui és en Barcelona en la Cort del Rey nostre Senyor, tractar la venjança de la Reyna de Inglaterra, y que concertan la conquesta los dos cunyats, y que la terra se partesca una part per França y la altra per a Carles, germà del nostre Rey. Y sols debatan que lo nostre Rey vol que estiga en sa llibertat afavorir als enemichs de França, y no vol donar aquexa matexa llibertat al Francès. Assò tira a lo de Gènova y Savoya, y per lo de la Valtolina. Vulla Déu dar-los bona pau y concòrdia y extirpar las heretgias de Inglaterra y demás sectas.

D. 31

ABRIL 1626

Divendres a 3. Mor en Barcelona sobtadament Don Alexandre Alentorn, senyor de Seró. Per sa altivesa deyan lo Cap de la Casa Otomana. Déu per sa misericòrdia lo aya trobat en estat de gràcia.

Dit dia entrà en Barcelona lo fill del Marquès de Camarasa ab major magestat y fausto que no arribà lo Rey; perquè entrà ab sexanta azèmilas ab sos rebosters, y ab 24 y altres tants criats, tots ab plomes blanques; que per Barcelona foren més coneguts y mirats que los del Rey, fins los cotxeros. És vingut per acompanyar lo Cardenal Legat y nebot del Papa. Al qual en aquest dia se li

despertà febre. No l'ha encara oyt lo Rey, que diuen lo vol oyr en Madrid.

D. 31v Diumenge del Ram a 5 de Abril 1626. Lo Rey nostre Senyor isqué ab altres cotxos a passejar-se per lo moll. Anava davant d'ell a cavall lo Comte de Olivares, Duch de Sant Lúcar, dient a la gent se llevassen los sombreros, que allí estava el Rey. Burlavan-se'n com veyan los cotxos sens la guarda, fins que en lo cotxo del mig, veyan a sa Mt. a la popa, y al Sr. Príncep Don Carlos a la proa. Arribats al cap del Moll, las galeras feren una gran salva. Y après se n'anaren a la Sala de las Armas, que las volgué veurer sa Mt.

Dijous a 6. Los Habilitadors de las Corts repellexan a tots los cavallers qui tenen sou de Rey, soldats y hàbits. Los Comenadors de Sant Joan volian lloch al Bras Ecclesiàstich, són repellits, sinó lo Prior de Catalunya.

Lo Cardenal Legat s'enmalaltex; y està sagnat tres vegadas.

Has-se li mort en Barcelona molta de la sua gent, affadigats del mal recapte han tingut en lo passatge; com lo Cardenal no volia tocar en terra de França.

Dimarts a 7. Assí fa posar la crida, que per error se és posada a 8.

Dimecres a 8. Se fa crida en Barcelona que lo segon dia de Pasqua, ters y dimecres següent, se faran las alimàrias per la vinguda de sa Mt. Volent tothom fassa alegrias, Balls, màscaras y altrastestas, y seran las alimàrias.

Havent corregut la costa de Catalunya una nau de Turchs, sabut que era a la volta dels Alfachs, manà la Real Mt. anassen tras ella sis galeras. Al alcançar-la li començaren a tirar de luny; vist que no feya senyal de rendir-se, abordaren ab ella quatre de las galeras de la Religió de Florença, y en aquest dit (?) la rendiren. Ab la qual prengueren cent y trenta Turchs y vint y sis pessas de artilleria,⁴ y se és dit era lo matex que anys fa costà tant a las galeras de Espanya. Perderen los nostres

4. A l'original es llegeix «cullera».

molta gent *signanter* un Cruzado, Capità de una galera, lo qual après, dijous a 16, enterraren ab sepultura cano- nical en la Seu de Barcelona. *Anima ejus in bonis demo- retur.* Acompanyà aquest enterro molta cavalleria y senya- ladament lo Embaxador del Rey de França.

- D. 32 Dijous Sant a 9 de Abril 1626. Lo Rey nostre Senyor, en lo Capítol de Sant Francesch, rentà los peus a dotze pobres, donats sopar cinquanta plats diferents; los vestí de contray negre y los donà un dobló a cada hu. Estant al seu Pont, quant passà la Professó de la Sanch de Cristo, saludà cada Misteri quan passà.

En aquest Sant dia lo dimoni traçà una gran discòrdia, fundada sobre punts de honor humà, en lo dia de la summa humilitat de Christo. D'esta manera. Dias atràs, anant en un cotxe lo Rey, lo Príncep Don Carles, lo Duch de Sant Lúcar, comte de Olivares, son gendre lo Marqués de Ilche, y lo Almirant de Castella y altres. Anà de allí lo Duch de Cardona. Digué lo Rey: *Entre Cardona; y vos Almirant passa-us a otro cotxe.* Féu lloch lo Almirant, y *in se i eversus*, tornà a cap de poch, y obrí la portalera i sentà's al costat del Cardona. Aparexent-li que lo Rey lo avia agraviat, en no fer exir del cotxe a hu dels altres. Vingut aquest Sant dia, rentant los peus als pobres lo Rey y axugant-los lo Príncep, a l'haver de donar al Rey la tovallola per axugar-se volgué-ley donar lo de Ilche. Lo Almirant pretengué li tocava a ell per ser més antich en Palàcio no havent-hi allí ningun present Sumiller de Corps. Lo Rey digué: que ell lo feya Sumiller. Lo Almirant res- pongué: *Señor, bien; pero esto se avía de hazer con más acuerdo.* Dix lo Rey: *Tan bueno es como vos.* Al qual respongué lo Almirant: *Señor, esto será quando V. M. le haya dado esta llave, y llevant-se la llave dorada del coll, la besà y donà en mans del Rey, dient: Y suplico a V. M. me dé licencia de volverme a mi casa.* Y lo Rey li digué: *No quiero, sino que os estéis en vuestra posada,* la qual era en casa del Thesorer Bru; ahont lo Príncep Carles cada dia lo enviava visitar. Veja's baix a 4 de Maig.

- D. 35 Divendres 17. Don Francisco Sabater, y lo capità Mi-

quel, liberament són trets de presó, y ab tota poca vergonya se passejan per Barcelona, restant axí, per més infàmia de Catalunya, sens competent càstich, y las Gale-ras en poder de Moros.

En Barcelona lo Consell de Cent vol llavar la gramalla a Julià de Navel, Conseller en Cap, y lo Rey amanaça llevar-li lo Cap, y lo poble cremar-lo en casa, y se és hagut de absentar. La rahó és: perquè havent de donar rahó a la vintyquatrena de casa la Ciutat, y no podent votar cosa sens orde d'aquella, ha votat en algunes coses sens consentiment de la vintyquatrena. Et *signanter* diuen ha callat un Memorial que sa Mt. li avia donat; y havent ell dit a sa Mt. que no hi podia respondrer sens consultar-ho ab la vintyquatrena, havent-li donat sa Mt. deu dies de temps, avia callat, fins dos hores abans de aspirar lo terme, que no y avia lloch de mirar privilegis ab tanta brevetat per poder respondrer, y per ço se avalotaren contra de ell.

- D. 35v Diumenje 19. Dominica in Albis. Dia assignat per fer la festa y processó de la translació del Cos venerando del Pare Sant Ramon de Penyafort, mudant-lo de la capella vella a la nova, si està ha ya [25] anys. Trobaren-se en dita processó lo Sr. Rey Don Phelip —3 en Catalunya— y son germà, lo Príncep Don Carles, y lo Núncio ordinari de Espanya, al qual ara lo Papa ha fet Cardenal, y Bisbes de Barcelona y Helna. Que com Déu Nostre Senyor en la primera sepultura lo honrrà ab la assistència de dos Reys, ara ha permès s'hi trobassen Rey y Príncep, que axí honrra Déu a sos servents. Advertesch, emperò, que la Processó exint de la Seu, al que fou a la plassa de la Llana entrà per las Semoleras a Santa Caterina a pendrer lo Cos del Sant, y pres aquell, hisqué per lo portal de Sant Jacint a la Capella d'en Marcús, y féu la volta del Corpus; y quant fou a la Diputació, estava allí lo Sr. Rey y lo Príncep en un balcó y baxaren los dos y seguiren passant dins la Seu, y acabant de arribar a Santa Catherina.

- D. 36 Dilluns a 20 de Abril 1626. En Barcelona seguí una

gran alteració en los Estament Militar junto en las Corts. En lo qual poch's dias abans se eran alterats ja los ànimos ; perquè lo Duch de Cardona proposà per part de sa Mt., que, poch a poch, anant tractant los negocis de la terra, se anàs tractant també del que se avia de donar a sa Mt. Y diuen que lo Comte de Perelada, qui estava un poch lluny respongué: *Què és axò de donar?* y ab assò molta part de l'Estament prosseguí lo soroll, y lo avalot fou tal que no se'n parlà més. Altres diuen: que lo de Perelada respongué: *Nosaltres no podem anar cada dia a Madrid, y en Catalunya hi ha molts pobres cavallers que demanan justícia, y per assò se tenen les Corts, que tracten lo que'ns importa, que après tractarem de axò.* Y alterant-se molts digueren: *Encara no ha sa Mt. remediat ni esmenats los agravis nos han fet sos Ministres y ya parlarem de donar.*

Déu fage viurer primer, que après tractarem del donatiu. De hont succehí tal confusió que no se'n parlà més per a les hores. Lo qual cas referit per lo Duch a sa Mt. y ab (?) se sentí molt contra lo de Perelada, pretenent obrí ab sa resposta la porta a la repugnància dels demés. De què restà lo Comte en desgràcia del Rey y del Duch de Cardona. Y si bé ell procurà donar moltes satisfaccions y fou ventura que anant-la a donar, avisat per un gendre del de Olivares, lo trobà ab lo Comte de Santa Coloma de Caralt, y digué puntualment lo que avia dit en lo Estat, y que lo de Caralt y altres que si eran trobats diguessen si era veritat lo que ell deya, y aprovant tots que axí era, lo de Olivares anà a donar satisfacció al Rey.

Estant donchs lo Estament ja estomacat de assò, sobrevingué en aquest dia altra causa, irritant la dolència en tal manera que posà en perill a tota la terra. Y fou que [estant] sa Mt. en lo Saló del Pont, se féu venir los Estats (?) après, y proposà lo servey volia dels 16 mil hòmens y lo servey del diner. Tornats los Militars en son Estat, tornà lo Duch a proposar que ya veyan com sa Mt. demanava lo servey y ajustant de nou que volia li donassen los

setze mil hòmens a punt de guerra y pagat ;⁵ y per altre part lo servey. Y persuadint que hu fessen ; se deslligà en dir, que si no u feyan, ya lo Embaxador del Rey de França (que's trobava en Barcelona) li avia offert trenta mil hòmens, pagats per conquistar Catalunya. Alçà's Don Miquel de Rocabertí y tirant de la daga posant-la devés sos pits, digué : que aquella lo passàs abans que ell suffrís o vegés que la seva Catalunya patís tal afront, y que passaria aquella per lo pit del Embaxador abans que pogués cloure tal tracte. Avalotà's lo Estament de tal manera que gran multitut hisqué tras lo Don Miguel cridant matassen al Embaxador que tal avia dit al Rey. Però com Déu nostre Senyor és bo, aplacà aquest tumulto en esta forma : que algun bon cavaller saltà a avisar al Embaxador y lo féu amagar. Altre saltà al Rey, a dar avís de lo que passava. Altres detenian los tumultuats, que se assossegassen ; que sabessen primer si lo Embaxador avia offert tal al Rey ; y que quant ho hagués dit tampoc no tenia culpa en fer lo que son Rey li manava. Estant en lo pujament de aquesta chimera, fou prest aquí lo Comte de Olivares, Duch de Sant Lúcar, de part de sa Mt. y ab tota diligència recullí la gent avalotada, y digué a l'Estament que sa Mt. los assegurava que lo que lo Duch de Cardona avia dit, no era estat per orde de sa Mt., ni tampoch lo Embaxador de França avia feta tal offerta, com lo Duch de Cardona avia dit, y que qui u avia dit al de Cardona lo avia enganyat i mentit. Ab la qual relació se sossegaren los ànimos. Pero és cert que si no's remedia ab prestesa, o los amotinats trobant lo Embaxador, lo degollan. Y perquè ell instà ab sa Mt. se fes pesquisa de qui era estat lo inventor ; apretant per part de sa Mt. al Duch

D. 36v

5. En una nota marginal escriu : «Que esta preposició del Duc se referex de diferent manera. Per què alguns diuen que lo Duch no digué sinó que ya veyan que estava ací lo Embaxador del Rey de França, que podia offerir los 30 mil hòmens. Altres diuen que no, que lo Duch digué : com era possible que hi hagués cavaller de Catalunya que hagués offert a l'Embaxador de França donar entrada al Rey francès, si volia venir a Catalunya ab 30 mil hòmens, y per ço los cavallers avian posat dissentiment a tots actes de Cort fins fos averiguat si hi havia cavaller que tal hagués dit. Però ni una ni altra de las dos últimas té cara. Puix lo Rey envia donar satisfacció als estaments. Lo coro dirà la veritat ab lo temps.»

de Cardona digués qui lo y avia dit. Respongué que lo Regent Fontanet. Entén après en effecte que hisqué asò de algú dels del Consell Real.⁶

Y fou molt cert, com après se sabé, que Fontanet estant ab lo Rey y ab lo Embaxador, ohí que lo Francès demanava al Rey : *cómo le hiva de despacho*. Respongué sa Mt. : *que esperaba despachar presto y bien*. Y lo Embaxador li digué : *Y cuándo no; mi Rey le valdrá a V. M. de quanto huviere menester?* Diguéu al Duch, y fou tan (?) com tinch escrit. Bé que imputant culpa al Duch de Cardona com ho digué tant bogalment, perquè no li avia dit, sinó que fes por a l'Estament de que aquí era lo Embaxador de França qui podia offerir trenta mil hòmens en cas [que] sa Mt. volgués fer dany a Catalunya. Burlas fan que tantost foran presas massa de veras.

Dit dia partí per a Madrid lo Cardenal Barbarino Legat, nebot del Papa, que sol *sub secreto* se est vist ab lo Rey a Barcelona.

- D. 37 Dissabte a 25. Havent lo Rey nostre Senyor amanaçat anar-se'n de Barcelona en aquest dia ; donà rahó als Estaments de que es resolués dins vint dias.

Diumenge a 26. En Santa Maria de Castelló de Empúries està tot lo dia patent lo Cos preciós de Ihesu Crist, per la oració que lo Sr. Bisbe de Girona ha repartit per dias per torn en los llochs de son Bisbat, per a què Nostre Senyor encamine en bé y bon succés a las Corts. Lo matex fan los altres Bisbes.

- D. 37v Dilluns a 27 de Abril 1626. De Francesch Pujol, syndich de Figueres, arriba correu avisant com sa Mt. demanava setze mil hòmens pagats, y tres milions, y un trentè per quinze anys. Ço és que just al valor dels béns de cada hu, pague de trenta hu. Y que per açò los remetia y llevava lo dret del quint de les imposicions. Que lo Bras Ecclesiàstich y Real casi ya estavan aderits ; y en lo Real, sols ell y dos altres Síndichs hi contradeyan. Que miràs lo Consell de la Vila què volian respongués. Jun-

6. Al marge continua la segona part de la nota anterior, ja copiada.

taren Consell General, y se resolgué y escrigué, no hi consentís en ninguna manera. Perquè Figueres ab sentència Real ha guardat que no paga Quint; y axí no estima en res que lo Rey lo remeta.

Aquesta matèria del Quint se és molt batuda en Catalunya; y per pochs és entesa. Que si no fos la bestiesa [que] feren en las Corts de 1599, en demanar-ne remissió general, no tenia la Real Mt. fundada sa intentió, si no en los llochs qui *expresse* se l'avian encarregat pagar. Que en los altres, no. Perquè *De jure comuni Laletani quoque et ibi Barcinonenses juris Italici sunt*. Y axí immunes de tot lo dit Dret. Estudien y veuran-ho.

D. 38v

MAIG 1626

Dissapte a 2. Havent los Estaments de les Corts eligit nou personas de cada Estament per tractar lo servey fahedor a sa Mt. y aparexent sobrat número havent-lo reduïts aquestos a sis de cada Estament, que foren divuyt. Las ditas divuyt personas donaren lo [im]putament o resolució als Estaments; per lo que aparexia encaminar-se bé los negocis. Però tingueren lo disbarat que's seguí lo endemà.

Diumenge dia 3, dia de Santa Creu. Lo Diable se posà tras de ella en lo Estament Militar. Per quant en ell lo Syndich de Perpinyà posà dissentiment al tracte del servey y de la Real Mt., y que no se'n pogués tractar fins a tant lo hagués desagraviat del dany [que] sos Officials li avian donat en cremar-li una casa. Diu-se que era lo Bordell. Del qual Bordell de dissentiment, lo avalot se posà entre cavallers de tal manera, que tornaren a remoure la Pissina de que es tractàs primer de la satisfacció de agravis, abans que del servey de sa Mt. A alguns ben intentionats, aparexia bé se tractàs al matí cada dia de cosas del govern de la terra, y satisfacció de agravis, y a la tarda del servey de la Real Mt. No aparegué bé a Don Ramón Folch, Duch de Cardona y Segorb, alçant-se

D. 39

amb gran fúria digué: «Que no; sinó que primer se trac-
tassen los del Rey. Que ya se vey a la claró que no volian
o gustavan en servir a sa Mt., sinó passar y entretenir-lo
de dia en dia, com lo avia passat dos mesos, y que lo
propi seria de aquí a vuyt anys. Y que qui era de la part
del Rey, que'l seguís». Y dient assò tirà a voler-se exir
de l'estament. Però no pogué perquè septaren (?) a tancar-
li la porta, tirant tots de las espasas y cridant: que tots
eran del Rey en cosas de rahó. Estava fora, a la porta de
l'Estament, lo Duch de Maqueda (del qual me ha dit Don
Pedro de Tapia y Ulloa, Capità de Rosas y antich gentil
hom de casa de son pare y sua, que ja era vingut ab
altres senyors de títol, que lo de Cardona los avia avisats),
y sentint los crits de dintre, tocà a la porta ab pressa, y
hubert que hagueren, com véu allí al de Cardona, li digué:
*Qué es esto, Sr.? Y lo de Cardona li dix: Entre V. E.
y corte quatro cabeças de los que se le oponen a S. Md.,
que aquí estoy yo a su lado, que perderé sangre, vida y
hazienda en su servicio.* Y lo de Maqueda: *Yo cortaré
quatrocientas como me lo mande su Md. sin que se ponga
V. E. en eso por mí, que sangra y hacienda tengo sin
necesitar de la de V. E. para cortar quatrocientas cabeças.*
Y parlant als cavallers y posant-s'hi bons, no passà la
cosa més avant. Que a no tenir millor seny los de dins,
Maqueda y los de la porta, perillava de un gran escàndol.
Que cert era gran imprudència dir: qui és de part y fer
part allí ahont tots estan congregats en servey de Déu y
del Rey, y bé de la terra, odiada de castellans. Ab què y
cosas passadas ha perdut lo Duch de Cardona tant, que li
han perdut lo respecte los qui lo y tenian; y los que no,
han cobrat tal atreviment que en la cara y Estat li han
dit «Castellà fotut», y d'esta jornada tingué un esgarranx
a la una mà, de què li hisqué algun poch de sanch. Diu-se
que lo féu lo cavaller T. Espuny. Però los demés diuen
que lo matex Duch [s']ho féu ab la aldava o balda de la
porta. Sabent la Real Mt. lo que avia passat, escrigué als
Estaments que aquella nit de tot en tot se resolguessen
las Corts. Que quant no, ell se n'aniria lo endemà, de tal

manera que a las sinch de la matinada ja no'l trobarian en Barcelona, y de fet fou axí.

D. 39v Iem. Diumenge dematí, a 3 de Maig 1626. Tres gale-
ras de Florença tiran per voler tocar a Colliure, per en-
golfar-se per al llevat, y lo vent las fa tornar a Cap de
Creus. Ahont esperaren la tarda y desde allí prengueren
lo Golf, en unes tres o quatre hores de la tarda.

D. 40 Dilluns als 4 de Maig 1626. Lo Rey nostre Senyor (com
avia dit lo dia abans), a las sinch de la matinada, acom-
panyat del seu germà, lo Príncep Don Carles, ja fou
partit de Barcelona, sens despedir-se de ningú, ni dir res
als de sa Cort, sinó dextat un Bitllet per als Estats. Dient
que ell se n'anava dextant per a les corts cosas de justícia
al Bisbe de Urgell Fray Armendaris. Los Regents Fon-
tanet y Salbà de Vallseca y lo Secretari Villanueva, sal-
taren-li darrera los títols, no hi bastavan cavalcaduras en
Ciutat ni una llegua a l'entorn. La Ciutat tocà a Consell.
Delliberan hi vayan Síndichs, senyalant-li lo pesar sent
de que sa Mt. se'n vaya disgustat de la Ciutat. Diu que al
partir, digué a alguns: que ell era vingut en Barcelona
sens saber lo que era; però que altra vegada, sabia com hi
avia de venir. Yo crec ser axí, que ni sa Mt. sap lo que
és Catalunya, ni los qui lo aconsellan, ho entenen, o per
respectes humans, no le y gosan dir. Los Estaments també
se ajuntaren aquella matinada, y lo Militar eligí al Duch
de Cardona y al Comte de Perelada, perquè anassen traç de
sa Mt. a suplicar-lo fos servir tornar a clourer les Corts,
offerint-li de servey tres milions. Anaren ab un cotxo
de sis mulas ab tota prestesa a Valldozenlla, pensant-
lo trobar allí; y vist no hi era tiraren camí fins a l'Espi-
talet, creient haurà parat allí, y no hi fou. Entengueren
hauria tirat a Montserrat, com de fet dormí aquella nit
a Montserrat, y axí ells s'entornaren a Barcelona. Ahont
los dits Estaments militar, lo dit dia y endemà y cada
dia, fou altra vegada de parer y continuaren ajuntar-se y
anaren porrogant un dia part altre. Julià de Navel, Con-
seller de Barcelona, qui anà tras de sa Mt., encara que
carregat (com lo diner no pesa, ans bé dóna alas) alcançà

a sa Mt., que, quant fou a Igualada, trobà una llitera (y quatre mulas per poder mudar), li avia enviada sa Mt. sabent li anava a l'alcanç; y manant-li picàs ab tota brevetat, y axí ho féu. Y lo alcanç a Ronalbous, sobre Cervera, camí de Balaguer. Y allí li donà lo servey de la Ciutat ab una bossa de vallut i dins de ella pòlça de sinquanta mil lliures pel Banch de la matexa ciutat. De què sa Mt. estigué molt content, assegurant se n'anava contentíssim de la Ciutat y que tornaria ab la Senyora Reyna molt prest en ella. Y per algunas mercès que la Ciutat li demanava, digué que'l seguissen a sa Mt. dos de la companyia del Consell, que ell los farà despatxar las mercès que li demanavan. Tornà-se'n lo Conseller, y la Ciutat aprés hi envià dos Syndichs a Madrid.

D. 40v Lo Almirant de Castella, fins aquest dia, desde'l Dijous Sant, estigué, tenint forma de presó, cortesà en sa posada, per anar-se'n en seguiment de la Cort; però en forma de pres. Perquè per orde del Rey lo acompanyavan dos comendadors, fent guarda de vista.

Sabut en Madrid lo que lo Dijous Sant avia passat, y com Almirant estava en forma de pres; anà tota la Noblesa de Madrid a casa de sa mara; y particularment lo Duch de Sessa, comte de Palamós, Almirant de Nàpols, sentint del que sa Mt. lo avia fet exir de Catalunya, manant-li desde Leyda se'n tornàs a Madrid. La mara de l'Almirant, sabut lo que passava, se'n anà a visitar a la Reyna, quexant-se del procedir del Rey; y per altra part escrigué una carta a l'Almirant, son fill, castigant-lo asprament, y dient-li entre altrás cosas: Que ell tenia bé lo que merexia, puix contra sa voluntat, avia volgut servir al Rey en sa casa. Que'n servir-lo, en servir-lo en persona y hazienda, fora palàcio, era molt de sa calitat, però en casa *nunca jamás*. La Reyna escrigué al Rey, per un cavaller, home propi, manant-li que en ninguna manera donàs lo plech, sinó en *propias manos* del Rey. Arribat a Barcelona, anà rodant dos o tres dias que nunca lo de Olivares li deixà veurer al Rey. Al cavaller, de enfadat, li escapà, tenint lo plech en las mans, protestar al de

Olivares diria a la Reyna com ell li impedia donar aquell plech al Rey. Arrebató-le-y lo Olivares de les mans ; y com eran en palàcio lo pobre cavaller hagué de sofrir, lo que no feya, fora. Donà lo de Olivares lo plech al Rey, que rebé tal sentiment de las cartas de la Reyna, que li reprenia lo fet contra del Almirant, que arrabatant de un candelero de plata, pegà de ell, y lo abollà sobre lo bufet en què estava, hora ya tarda. Alguns deien no fou axò. Sinó que llegint lo Rey la carta, y conexent lo de Olivares lo sentiment ab los moviments de la cara, ley volgué llevar de mans, com qui li volia apartar de davant cosas que li donassen pesadumbre ; y que llavors lo Rey li tirà lo candelero, que saltant lo Olivares son cos, se abollà en terra.

Aquest Conde de Olivares, Duque o Diable de Sant Lúcar, no solament és estat sempre un perseguidor de la Nació Catalana, però detractor de la honrra y culto dels Sants Màrtirs. Perquè vistas las llàntias de plata penjant en la Seu de Barcelona a la capella de Santa Eulàlia, y la de Sant Ramon en l'Església del convent de Santa Catherina màrtir, de frares predicadors, y las que creman per Sant Isidro en Santa Maria de la Mar, persuadia al Rey que prou tenia cada capella de una llàntia, y sa Mt. prengué tota esta plata, ab cautió de restituir (*nunca o tarde*), con la alteració dels bons Barcelonins, tal que com sembla arribà a orelles del Licenciado ... çea, hu dels Inquisidors de Catalunya, y se n'anà al Duch y al Rey a estorbar-ho, y senyalar quant mal farian, y lo perill que passa lo Duch que tal aconsellava, y axí parar lo negoci.

D. 41 Dimarts a 5 de maig 1626. Partí Julià de Navel, lo Conseller en Cap, de Barcelona per a portar les 50 mil lliures de servey a sa Mt., las quals ab una pòlça li lliurà dins una boça de vellut carmesí. Sa Mt. partí de Montserrat, y se n'anà a dormir a Igualada. Diuen que la nit que arribà a Montserrat digué: *que hubiera reventado de cólera, a no haver aquella noche llegado a Montserrate.*

Dimecres a 6. Onze galeras de la esquadra de Sicília, ço és deu que avian acompanyat la Real, y una que han

avarat en Barcelona, prenen port a la cala Pelosa, sens entrar a Rosas; forcejant tota la matinada, per la tremontana que corria eran partides de Barcelona lo dia abans.

Esta nit dormí sa Mt. en Cervera.

D. 41v Dijous a 7 de Maig 1626. Dormí esta nit sa Mt. a Tornalbou, entre Cervera y Balaguer. Posà a casa del Balle, ahont avia també posat al venir. Diu-se que una y altra vegada li féu la costa lo dit Balle. Al qual sa Mt. se féu venir davant de si; y estant aquell agenollat tirà sa Mt. de la espasa. Lo Balle de temor llançà's per terra; y lo Rey li donà dos o tres espaldarassos dient-li: *Dios y Santiago hos hagan buen cavallero. Alçaos!*, y li donà a besar la mà. Estant lo bon novell cavaller tot esmomat, que no sabia si era somni. Manà sa Mt. que encontinent li despatxassen lo privilegi; y al matí quant li aportaren a firmar, digué sa Mt.: *Y anyadit que le hago noble.*

D. 42v Dilluns a 18. Per carta de sa Mt. los Regents Fontanet y Sala per part de sa Mt. y los Presidents de los Estaments concordement porrogan la Cort General fins al primer de Desembre, prosseguint *Et interim quando-cumque.*

D. 43 Dimecres a 20. En Barcelona jurà per Virrey Don Luis Díaz Aux de Armendaris, Bisbe de Urgell. Restarà tant ben mediat com lo Bisbe Sentís de Barcelona, del qual diuen està empenyat en vint y dos mil escuts, y que representat al Rey, lo qual avia servit, y que no era rahó li provehís lo càrrech en altre, li respongué: *Quedaos con vuestro Obispado, que yo sé lo que me conviene.* Jurà lo de Urgell sens tenir lo Bulletó de la dispença; y axí molt temps en son nom no's féu res de criminal, sinó sols del Civil, y diu-se públicament té orde del Rey de estar a consell del Duch de Cardona: *Nostri fundi (?) calamitas.*

De aquest jurament del Virrey, sobre porrogació de Corts, se ha suscitat gran debat en Barcelona, sobre si anirà la Audiència, *durante porrogatione.* Han resolt que sí. *Ergo bene dubitat Augustinus.* Tem que lo interès dels Doctors del Real Consell per los salaris, y lo dels Advocats,

y gent curial, que feyan petitoyas, no ayan preponderat per parte affirmativa.

Lo Thesorer Bru renuncia la Thesoreria, y per ínterim proveeixen a Don Garau Guardiola. Lochtinent de Mestre Racional. Lo offici del qual Mestre racional, després de sos dias restituex sa Mt. a la persona y casa de Don Pedro Vilanova, Baró de Perues, a qui lo avia llevat per lo negoci del Quint de la Vila de Figueres, deu o dotze anys fa.

- D. 43v Dissapte a 23. Ve nova de la mort de Don Galceran de Albanell, Barcelonès, arcabisbe de Granada. A què lo avian pujat, a més de sa sanch militar y sa virtut y lletres; après de ésser estat casat, y Mestre del Rey Phelip terç en Aragó, y altres coses en aquestos meus dietaris relatadas. *Anima eius in bonis demoretur*, y no cayga de la memòria son bon nom; y la resignació tingué a la voluntat de Déu, quant li aportaren la nova de la mort de son únich fill Don Hierònym. Que, postrat per terra digué: «Gràcias al Senyor, que hi haurà hu manco qui lo offenga». Sabent la desbaratada vida que aquell avia aportada.

- D. 44 Diumenge a 24 de Maig 1626. Entrà en Madrid lo Legat Apostòlich Francisco Barbarino.

- D. 44v Diumenge a 31. Sant Dia de Pentecostès.

Nova per via de Madrid. Que lo exèrcit de l'Emperador ha vençut lo del de Masfelt, en lo qual hi avia 30 mil hòmens; han-ne degollats vuyt mil, presos dos mil, y moltes banderas y artilleria. *Laudetur Deus, contere errores et potentiam infidelium*.

- D. 45

JUNY 1626

Dilluns, primer dia de Juny 1626, segona festa de Pentecostès.

Dimarts a 2. Ab sinch galeras del Príncep de Òria passa altamar, per devant Cadaqués y Rosas, venint en forma de pres, lo Duch de Fèria, Governador que era de Milà, y Don Juan de Cardenes, Mestre de Camp. Après

de aver allí servit sinch o sis anys en las guerras dels Grisons y Valtolina, y últimament en lo de Gènova. Diuen li han carregat del mal tracte feya als soldats, y no els pagava, y que llevà lo siti de (?) y que enganyà; y de mal recapte dexava morir tants mils soldats, que són morts en terra de Gènova.

D. 45v Dissapte a 6. Arriban en Barcelona vint y tres catius Christians escapats de Berberia, ab una barca, que són fugits de Alger. Ha ni hu de encontrat de pesta (Déu nos guardi), y axí no los han donat entrada, sino purgació. Los demés de ells són Valencians y Aragonesos; sols hi ha un català de Sant Feliu de Guíxols.

Nova de Madrid. Que'l Rey nostre Senyor ha perdonat a Don Francisco Roig de Mendoça, mon cunyat, y lo ha restituit en son Real Consell, y millorat de lloch. Puix era jutge de Cort, y lo ha provehit en lo Civil, en lo lloch d'en Joan Gallego. Fou mentida, y ell encara està ab sos treballs. Et forçant en ells morirà, per lo fals testimoni llevat a sa vesania, y per se ell noble.

Diumenje a 7. En la vila de Madrid fou batejada la Infanta de Espanya, que desde que nasqués fins ara, avia estat primsenyada, esperant lo Baptisme y per padrí lo Cardenal Francisco Barberino. Estava senyalat lo dia per al de Pascua de Sperit Sant; y per la malaltia de la senyora Infanta Donya Maria, ya Reina de Hungria, sa tia, se porrogà per al present dia, en què ella avia de ser Padrina. En effecte: fou lo Ministre del Sacrament lo Cardenal Çapata, Administrador de Toledo (y la (?) de l'Infant Don Fernando) y Padrí lo Legat Apostòlich, y Madrina la dita Senyora Infanta, ya Reyna Donya Maria. Fou-li posat nom Maria Eugènia. I Cantant lo Te Deum Laudamus, lo Llegat, Padrí de la batejada, concedí sinch cents anys de Indulgència Plenària.

Això del Baptisme. A las 4 de la tarda, lo Embaxador de l'Emperador, molt acompanyat de sos cavallers, anà a donar al Sra. Infanta Maria, lo pesalte de la conclusió del tracte del Matrimoni; y li besà la mà com a Reyna de Hungria.

- D. 46 Dimarts a 9 de Juny 1626. Bernat Pujadas, mon fill, que avia estat sinch anys o més en lo Estat de Milà y Baltolina, servint al Rey, arriba en casa a Castelló, tornant-se'n cansat y mal pagat de la guerra; y tant besialment, que no portà fe de ningun de sos serveys.
- D. 46v Divendres a 12 de Juny 1626. Arribà a Castelló nova de que esta semana, en lo lloch de Sant Ilari, entre Vich y Gerona, y Baronia de Don Juan Çariera, han mort a Don Bernardino de Marimon y Jafra, de l'hàbit de Santiago, Governador de Catalunya, ab sis tirs de pedrenyal, li han tirat al mig del dia en la plaça del dit loch. Cas horrendo, essent lo més preheminent Official ordinari de aquest Principat. Però fou mentida.
- Diumenge a 14. Correu del Rey nostre Senyor per al Duch de Cardona. Veja's lo endemà.
- D. 47 Dilluns a 15 de Juny 1626. Lo Duch de Cardona, que la nit abans envés les deu hores avia rebut correu de la Real Mt., se partí de gran matí per a Madrit, posat en un cotxo ab sis mulas. Va ser tant a la ligera que sol se'n portà ab si en dit cotxo a Don Berenguer Dolms, Cavaller de l'hàbit de Santiago, y Don Anthon Dolms y a Don Juan de Paguera, y de sa família, dos gentils hòmens y quatre patges. Quant arribà a Leyda, se li avalotà molt poble, cridant-li lo traydor, y perquè un criat seu volgué respondrer per ell, li donaren una gran cultallada en lo cap, de modo que lo Duch tingué per bé passar, sens posar en Leyda.
- Dit dia en Barcelona, publicà que lo Duch de Maqueda ve acompanyant al Legat del Papa, qui, fet lo bateig de la Infanta, filla del nostre Rey, se'n tornà a Roma, y lo Duch de Maqueda restarà per Virrey de Yalta.
- D. 49 Dimarts a 30 de Juny 1626. Estos dias últims de Agost (*sic*), ha passat per Aragó una gran calamitat; y és que, entrades en dit Regne algunes companyias de gent de guerra, que alguns diuen són sinch, o sis mil ynfants y mil de a cavall; y altres diuen molt menos número, y és lo més cert, passant per aportar-los a embarcador per ha servey de sa Mt., essent dels que en la Ciutat y Regne

de Sevilla de la renovada secta de los Alumbrados, donaren en tal desvergonyiment, que s'aferravan ab donas y donzellas, etiam que las trobassen en los sagrats Temples, violant aquelles y aquelles; publicant lo *crescite et multiplicamini*. Y passant més avant, en algun poble tingueren atreviment de robar las Custòdias; y llançar per terra lo Sacratíssim Cos preciós de Jesucrist, que sia alabat per (h)a sempre. Posà lo Regne en tota confusió, que vist tocavan tant desvergonyidament en cosas de nostra Santa Religió y Fe Cathòlica, y eran soldats de la Real Mt., hun dels Inquisidors de Çaragoça, ab tota pressa, se n'anà a Madrid a consultar ab lo Inquisidor Major. Tornat ab ses òrdens fou fet càstich de alguns.

Sabent la Ciutat de Barcelona aquesta insolència y que aquells infels soldats baixavan a la volta de Catalunya, riberas de Ebro, a la volta de Tortosa, juntà son Consell de Cent. En lo qual fou deslliberat se escrivgués a la Baronia de Flix (que és de la Ciutat), y altres parts de la frontera de Aragó; que si anant-se acostant las Companyias, perseveravan en son mal hàbit, sels resistís, y avisassen; perquè hi acudirà la Bandera de Santa Eulàlia. Mantinga Déu lo estandart de la Santa Fe Cathòlica.

D. 50

JULIOL 1626

Dimecres, primer dia de Juliol de l'any 1626. Plujós per espay de quinze dias, o més; y fa podrir o grillar les garbes per los camps.

D. 50v Dimarts a 7. Lo santíssim Papa Urbano vuitè, expedí en Roma, *apud Sanctam Mariam Majorem, sub annulo Piscatoris*, una Bulla en favor dels Pares Mercenaris de redemptió de catius de la Província de Catalunya, concedint-los conservatoria; ab las condicions de la Bulla de Gregori, 15 de Setembre de 1621.

D. 52v Dimecres 22, dia de Santa Magdalena. Foren extrets diputats per Catalunya per Ecclesiàstich.

D. 55v Dissapte a 15. Aquesta semmana, venint Don Henrich, Duch de Cardona, de la Cort, passant per València y Sogorb, a sossegar los vassalls de la ciutat de Sogorb, que li avian llevada la obediència, tornant-se al Rey ; per lo que no los avia cumplit la paraula de quitar y luir los Censals los avia promès quitar quant li donaren la possessió ; arribat una matinada, a si és dia no és dia, a las Costas de Garraf, pensà ser pres de Moros. Havia's calat un vaxell de Moros a la cala, o Cap de Santa Christina, prop de Castell de Fels, y tenia llançada la gent per terra, esperant lo pas a la matinada. Assertàs acàs passaren per ella nou galeras : quatre del Papa, quatre de Florença y una de Gènova ; las quals, vist i regonegut lo vexell, abordaren ab ell, y llançaren gent en terra, contra los moros que eran en ella. Y en aquest rumor arribà lo dit Duch de Cardona, ab sos criats que eran onze o dotze a cavall. Que ha no trobar-s'hi las Galeras, sab Déu lo que fóra estat. Dels Moros foren presos alguns quaranta hòmens.

D. 57 Dijous a 27 de Agost 1626. Fou Déu servit donar victòria a Mossur de Tilli, alemany, capità General del Cathòlic Emperador, contra lo Herege Rey de Dinamarca, qui, ab poderós exèrcit de quaranta mil hòmens, se n'entrava per les parts Setentrionals de l'Imperi. Repelí lo Cathòlic tot lo exèrcit infel, y posà en fugida a la Real Persona. Mataren-li lo cavall, y com a pobre peó entre los seus escapà, fugint i recullint-se en una fortalesa. En lo qual los Cathòlics li posaren siti. Restant senyors del camp prengueren vuytanta y nou banderas, dotze cornetas de a cavall, vynt y set pessas grossas de artilleria, tot lo bagatge y carruatje, més de vuitcents mil ducats y quatre carros de or y plata. Moriren molt poch Cathòlics ; prengueren molts prínceps, y entre ells a un privat del Rey de Dinamarca. *Gratias hagamus Domino Deo nostro, qui est solus faciens mirabilia in gentibus.*

D. 57v Divendres a 28 de Agost 1626. Arribaren a Cadaqués

las nou galeras: quatre del Papa, quatre de Florença y una de Gènova, aportant lo Cardenal Cesarino, Legat a latere del Papa en Espanya; ahont avia estat desde el Marts prop passat.

Diumenja a 30. Lo Cardenal Legat se vol partir de Cadaqués, y lo vent lo fa tornar enrera.

Dilluns a 31. Porfia lo Cardenal voler exir de Cadaqués y la tramontana lo torna atràs, y se està aquella nit a Port Lligat, ab prou mareta, aguardant la nit que faria; y no pogueren partir fins a la matinada, que, sol exit, se veyan encara sobre Cap de Creus.

D. 58 Dit dia una sagetia de Moros, al mig del dia, embocà en lo Golf de Rosas, passant entre lo Castell de la Trinitat, sobre la Vila, y la Torre de Mongó, al Ponent entre Empúrias y la Meda. Sens que Castell ni Torre haguessen temor del que era. Perquè la sagetia tirà dret a la derrota a la playa de Sant Pere Pescador, ahont hi avia una barca del Patró Vidal de Mataró, qui carregava blat i civada; y sobre mig dia no y havia en ella sinó un mariner y un minyó; que Patró y demás gent eran a dinar a la Vila, distant del mar més de mija milla o per aquí. Y essent casi a tir de la Barca, llançà gent al Cahí que aportava. Ab què conexent lo home y lo minyó, qui eran en Barca, lo marinatge, se llançaren al esquif y arribaren en terra; y los del Cahí tallaren los caps a la Barca, li donaren cap nou, y levan vela y se la'n aportaren, sens que la gent de terra que hi avia exit al crit de: Viafós, los ho pogués impedir. Aportaren-se'n dita barca y après la remolcaren tota la nit; y lo endemà, primer dia de Setembre, en lo qual, a la matinada, las galeras del Cardenal se engolfaren, fou trobada la dita barca del Patró Vidal, y cobrada en lo Cap o promontori que diuen del Falcó, entre la Torre de Anafeu y lo Castell de la Trinitat, que tant prop estaven de las Galeras. Faltà en dita barca lo velam, cordes y antenes y algunas sacas de pinyò y amella, dins las quals hi avia tres centes lliures, per comprar en esta ribera. De cosa de gra no hi tocaren res. Fou, a braços de hòmens ab bateus, aportada dita barca

a Rosas. Totavia la sagetia de Moros se estava a la mar, aguardant altra cassa. Vist assò per Don Pedro de Tapia y Ulloa, capità del Fort de Rosas, envià a la vila de Castelló perquè li enviassen una quarentena de hòmens, per armar una barca grossa; y que ell entre sos soldats y hòmens de vila ne faria armar altra. Y les dos avan[sa]ssen contra los moros. Partiren de Castelló Joan de Malgar, Governador del Comtat, Diego de Càncer, Diego Pagès, Miljocós y altres. Però quant ells arribaren a Rosas, la sagetia fou alta; y per cap a la nit alguns se'n entornaren. Veja's a 2 y 3 de Setembre.

Tot aquest mes los Moros han fet grans estragos als Alfachs, Costa del Camp y Regne de València.

En aquest mes de Agost en la Cort de Madrid se han seguits diversos cassos, seminaris de revoltas y odis entre los grandes. Perquè lo Comte de Olivares, Duch de Sant Lúcar, privat del Rey, qui havia heretat a Don Luis de Haro, son nebot, en contemplació del matrimoni contractat ab Donya Catherina, filla del Duch de Cardona, lo ha desheretat, y fet hereu al Marquès de Ilecha, son gendre, y l'ha fet Duch; perquè lo de Haro li és estat ingrát, que procurava fer-lo caurer de la privança del Rey, y entrar en son lloch. Y vinguda la Marquesa del Càrpio, germana del de Olivares, a la Cort per a apaciguar lo negoci, lo ha més enfistolat, carregant la mà a son germà; qui se és més enpignat, y lo Duch de Cardona restà ben frustrat de sos pensaments; si bé totavia priva ab lo Rey, y fa tots los embustos que pot contra la pobra Catalunya.

D. 58v La germana del Marqués de la Chavella, que estava per Dama en Palàcio, y era fama de ser amiga del Rey, ha parit un minyó, y volent-la posar en un Monastir, ella no hi vol entrar.

Per estos matexos dias, lo Duch de Alcalà, Don Fernando Affan de Ribera, escrigué a sa Mt. un perniciosíssim Memorial contra de Catalunya, persuadint-li que no li convé, ni és necessari que vinga a Clourer las Corts a Catalunya ni fassa mercès, que de deute degut li deuen lo servey, y lo quint a depart; y que revoque las mercès

fetas a Cavallers ; y altres coses, que es venga ab lo memorial, que va insertat assí.⁷

SETEMBRE 1626

D. 61 Dimarts, primer dia de Setembre 1626.

Dimecres a 2. Los de Lloret, costa de marina, ab barcas armadas, donaren cassa y prengueren nou o deu Moros ab lo cahí de la sagetia que a 31 del passat avia pres la barca del Patró Vidal, com allí està dit.

Dijous a 3. Dos galeras de Gènova de la esquadra que era en Barcelona, donaren cassa y prengueren ab quaranta y nou moros la Sagetia que lo dilluns abans avia pillat la barca del Patró Vidal a Sant Pere Pescador. Qui va per llana, a vegadas resta trasquilat. Vulla Déu omnipotent que Catalunya sàpia com Gènova y altres potentats, mantenir galeras.

D. 61v Dissapte a 5. Esta semmana, dins dos dias, arriban tres correus diferents a Barcelonà ab tota diligència. Lo hu dels quals passa a Itàlia, ab orde que vayan las galeras a Portugal. Las que eran en Barcelona (del de Òria) picaren encontinent per allà. Y diuen que lo Rey (que Déu guardi) avia de partir a 20 de aquest per a Portugal. Que los Inglesos han armat per (h)a aquell Regne. En Alamanya grans preparatoris de guerra. A Flandes lo matex. Ahont quatre mil soldats del nostre Rey se són amotinats ; y lo germà del Comte Maurici està en campanya ab exèrcit. Déu nos tinga de sa mà.

D. 62v Divendres a 11 de Setembre. Arriban a Castelló de Empúrias cartas de avisos, de que lo Duch de Cardona té cartas del Conde de Olivares, fent-li a saber, com poch dias fa, darrers de Agost o principis de Setembre, estant lo dia molt clar, aparegué un núvol súbito y molt espantós sobre la Ciutat de Segòvia en lo Regne de Castella, y descarregà tanta pedra y tan grossa que matava

7. És l'Annex n.º 10.

bèstias y personas ; tant que es pensaren se perdés aquella Ciutat. Y así com la pedra se anava fonent, restavan de las pedras, de las unas cap de morts, y de altrás hossos de morts. Que després aparegué un Drach tant espantós, que passejà per la Ciutat ; que pensavan la avia de devorar. Que es posaren tots a cridar a Déu ab grans llàgrimes y dolor ; y lo Drach desaparegué. *Fecit Deus, ut Monstrua convertantur in bona.*

D. 63

Dilluns a 14 de Setembre 1626. A la matinada, desde moltras parts altas, se descubriren en alta mar quatre vaxells de rem ; judicaren ser las galeras de Biserta, que llevats arbres y popas, estavan en aguayt, per si de Rosas, o de Empúrias, o Sant Pere Pescador eixian alguns vaxells. Y en efecte entraren en lo gran seno, y donaren cassa a una barca, que se arribà al port de la Escala. Tirà-los lo baluart de Empúrias quatre tirs, y los Moros ne tiraren altres tants a la barca, y feren alt, que las dos balas passaren sobre las tauladas de las barracas de la Escala. Aprés los Moros se posaren a la cala del Mallol, molt a son pler, sens que la Torre de Montgó los pogués danyar ; ahont estigueren bona part del dia.

Dimecres a 16. A Castelló arribà avís de la Vila de Toça, de que un vaxell rodó de Moros avia corregut una barca christiana. Y vist que aquella fugint y posant-se dins lo port, li escapava ; descubrint una altra Barca, avia girat y dona cassa a aquella y la anava seguint ; y sens dubte lo correu pensava la hauria presa, si la nit o lo gran vent de Tremontana, que vuy a la matinada se era mogut, no'ls avia apartats uns de altres.

A les nou de la nit se ennuvolà lo cel de núvols negres a la part de entre Ponent y Tramontana ; y de quant en quant entremig de aquellas negrors eixian altres rojors inflamadas com a foch, ab claretat que podia casi conèxer-se un home a altre.

D. 63v

Dit dia de Dimecres a 16 de Setembre 1626, Bernat, mon fill major, en poder del Sr. Pere Ignasi Ferrer, qui aquell dia avia jurat per offici de Governador del Comtat

de Empúrias, jurà per lo offici de advocat Fiscal del dit Comtat. Vulla Déu sia per a bé.

D. 64v Dijous a 24. Me comença a pendrer quartana. Dia de Sant Francesch de l'any 1600, me prengué y durà onze mesos. Esta tirarà tant quant Déu sia servit. Aquesta me durà fins al Janer següent.

D. 65 Dimecres 30. Són extrets Consellers en Barcelona: Cap, Bertran Desvalls, Ciutadà; 2, Benet Lladas, Ciutadà; 3, Pòlit, Cavaller; 4, [...] mercader; 5, Roca, valer.

D. 65v En los mesos de juliol, agost y Setembre, universalment en tota Catalunya, hi ha hagut grans febres de cessions y Terçanes; que la gent anava cayent llevant ab mals rellexos. Passà desde l'Abril al mitjant Octubre; que en moltes parts de Catalunya no hi plogué. En Barcelona sempre Santa Matrona té la clau del Cel; y aportada a Ciutat tantost se'n vol tornar a sa casa. Fora de aquí: tothom *gementes et flentes*. Han restadas quartanas y catarros pèssims.

D. 66

OCTUBRE 1626

Diumenge a 4. Fra Dalmau Pujadas y Roig, mon fill, Paborde de Lançà, digué la Primera Missa en lo Monestir de Sant Pere de Rodes, en lo altar de Nostra Senyora del Roser. No m'hi poguí trobar per causa de ma indisposició de quartanas, y morenas, y axí en mon loch hi anà son germà (y fill meu) mossèn Bernat. Vulla Déu sia tot per més honor y glòria seva. I'ls vulla fer grans servents seus.

D. 68 Diumenge a 18 de Octubre 1626. Mossèn Jaume Vannouet acaba de vendrer a totes passadas a la S.^a Salvadora, sa germana y segona muller meva, la casa y pati, situadas al Puig Salner, en la vila de Castelló, que [a] 7 de Octubre 1622, li avia venut a carta de gràcia en poder de Miquel Moner, notari de Castelló.

D. 69v Dissapte 31. En aquest mes en França estava concertat entre los Prínceps de la Sanc, encloure en un Monastir al Rey Luiz y a la Reyna, sa muller, y alçar per

Rey a son germà. Era la traça dels Heretjes, y fou Déu servit que lo dit germà del Rey, qui avia de ser elegit, ho descobrí al Rey, son germà. Lo qual ha fet exemplar càstich ab tots los que hi sabian, axí Ecclesiàstichs com seculars. Lo fet és cert que volien depositar a Rey y Reyna. Diuen alguns, que la traça era volar-los ab una mina feta en un temple; y que compungit lo germà qui avia de ser elegit Rey, se confessà en lo matex Temple, y lo confessor no'l volgué absolver, que primer no hu hagués descubert al Rey; y axí ell tragué del Temple als Reys; y descobrí lo secret; que si ell se n'hix sol, tot ho volavan.

D. 70

NOVEMBRE 1626

D. 71v

Divendres a 13 de Novembre 1626. Morí Micer Miquel Ximenis, Conceller terç de Barcelona. Que era ben cert que sa malencòlica condició no podia sufrir tants debats com hi ha hagut en aquella Ciutat. Déu nostre Senyor lo aja trobat en estat de gràcia.

Micer Joan Aroles, pochs dias abans també morí. *Ex pulvere factus, in pulverem redactus est*. Era bon cristià. Déu lo aja fet tant assortat en la gràcia, com en officis de la Diputació y casa de la Ciutat.

D. 72

Dijous a 19. A la matinada partí de Peralada lo comte Don Francesch Jofre y vesconte de Rocabertí, tirant a tota pressa per (h)a Barcelona. Per la nova li avia vingut de que un Alguatzir del Sant Offici, vingut de Castella ab comissió per capturar i en effecte avia capturat y posat en presó del Sant Offici de la Inquisició i comanat als Inquisidors, a Don Pedro Santa Ci(cí)lia, cavaller mallorquí (parent de la mare del Comte Mallorquí, y de la casa de [?]). Diu-se que per quant estant desterrat del Regene per algun cas, trencat lo desterro era tornat a entrar secretament en la Islla y avia mort a un familiar del Sant Offici, y se n'era passat en Catalunya. Ahont se deya que sa Mt. lo feya cabo o general de certs galeons que's

diu vindran al port de Rosas per a guardar las costas de Catalunya.

En aquest temps y molt altre següent, se mogué y continuà gran debat entre los Diputats y la Ciutat de Barcelona, de una part units, y los Pares Inquisidors de altra, sobre aquesta captura. Ajuntaren-se Braços y Concells de Cent respective una y moltes vegadas; al principi desijant tractar las cosas ab pau y quietut. Y per assò fetas algunas Embaxadas als Inquisidors, havent ells promès de respondrer dins sis dies, no'n feren res. De hon picats Diputats i Concellers, se hagueren de continuar les coses (h)a sso de campana. Pretenent los Diputats mala captura. Primo y haver-lo capturat Alguatzir ab comissió; del Inquisidor de Castella. Que són differentes districtes y cada qual Gall canta o ha de cantar en son galliner. 2.^{on} Que Don Pedro Santa Cília, és cavaller, y no podia ser pres sens instància de part, prosedent a la captura; per Pramàtica Real observada en Catalunya. 3.er Que en ser fet lo delicte en Mallorca y no en Catalunya, no podia ésser pres en ella, ahont no avia delinquit. Estant com està observat en Catalunya: Que Cavallers y Plebeos, Francesos, Mallorquins, Valencians y Aragonesos, cada dia passen de sos Regnes al Principat de Catalunya per seguretat de sas personas. 4.^{art} Que entenent que la tal mort no atribuex jurisdicció als Pares Inquisidors. De hont pren lo cap de la corda la Ciutat de Barcelona, cuyos Concellers per privilegi són Consellers del Sr. Rey, per conservació de la jurisdicció Real, cite als Inquisidors in Banco Regio, com a Delegats Apostòlics, y digan puix atorgan que Don Pedro no està pres per matèria de Fe, com per què y *in qua potestate* lo vexan. Y més avant instan que's pose en executió la sentència de desterro en lo any (?) publicada en temps del Marquès de Almança, Virrey de Catalunya, contra los Inquisidors que eran aleshores. Que si bé dita executió fou suspesa per carta de la Real Mt., y porrogant porrogant, se era anat entretenint lo negoci, y sa Mt. avia provehit en altra part alguns dels dits Inquisidors, que aleshores

D. 72v

res eran. Las porrogacions avian espirat, y las sanctas refrendas, no avien instada dita executió, y ara la Ciutat tornava a instar dita executió. Riuen-se molts de assò y ab raó. Perquè la sentència era personal, y contra lo Tribunal: que *absit* dir tal cosa en terra tant cathòlica. Traurer la dita sentència per exemplar, està bé; com aleshores tragueren la del Rey Don Juan contra del Inquisidor Fra Nicolau Aymerich, qui vexava al Mestre Ramon Lull. Però van las cosas de manera que volent treurer aquex exemplar de la sentència féu lo Marqués de Almazan, y no's troba conclusió, ni sentència, ni la crida de quant los publicaren desterrats. Salve que diuen que algun cavaller fou tant curiós, al temps que la cosa era fresca, que se'n féu fer una còpia autèntica, y la ha donada als Consellers. Pretén-se també que la Inquisició fou posada y admesa per cert temps, que ha espirat. En resolució: los Braços han resolt que divuyt personas y los Diputats gasten y fassan totas diligèncias per acabar estos debats. Parà lo negoci en què un dia se trobaren les presons tancadas y sens fractió ens lo pres; sinó a ... Pardina, cavaller de Barcelona, en lloch de Don Pedro. Denunciant lo cavaller, que Pardina avia entrat y donat dos pistolas a Don Pedro; y a l'obrir la porta per exir lo Pardina, avia aferrat de l'escarceller, y lo Don Pedro era exit ab las dos pistolas en mans, y axí se'n baxà al pati, ahont ja trobà gent que li posaren en cobro les pistoles y li donaren una espasa y un broquer i així se salvà. Lo carceller, que devia ser més esforçat que Pardina, lo retingué i tancà. Y com no hi ha testimonis, diu lo Pardina que és maldat del carceller, que per descarregar-se de sa mala cura y cuidado, la llançà en ell. Que ell may és estat vist sinó ab capa i espasa y no ab pistolas.

D. 73

Dit dia de Dijous a 19 de Novembre 1626, hora ja tarda, un quart abans se pongués lo sol, set lladres aquadrillats entraren a robar la casa de Miquel Brunet, altrament dit Puig de Cantràs, terme de Darnius, del Vescomtat de Rocabertí, senyoria però per indivís entre dit don Francesch Jofre de Rocabertí (Comte de Perelada, Ves-

comte del dit Vescomtat), y de Don Joan d'Ardena, y un dels dits ladres, nomenat Ferrer, que havia estat sis mesos en casa del dit Puig, guardant-se (que ley havia encomanat algun cavaller) no gosà pujar al principi, sinó que restà fora, y a la porta de casa restà hu guardant que zì venien los Boers no entrassen; y Francisco Martí, natural de Perpinyà (fill de bons pares), guardà lo cap de l'escala perquè ningú baixàs, y los altre quatre tancaren als amos de casa en una cambra, aportant cada lladre dos pistolas a las mans. Espanyaren una arquimesa y quatre caxes ab una rella, y entre joyas de or y plata y robas se n'aportaren valor de sinc cents escuts. Un moço que venia a casa ab un sac de farina, sentint la freça llançà lo sanch y pujà sobre lo matxo ab crit de viafós, corregué a Agullana, y presa allí altra cavalcadura, corregué a la Junquera, Portús, Maurella y Ceret. Los lladres, travessada la muntanya, entraren en Rosselló y volent lo riu Tech al pont de Ceret, trobaren la gent del Rey que tenia pres lo pas. Escopetejaren-se, y los lladres se retiraren, y com era fil de la mitja nit, los de Ceret, ab los grans olivars, los perderen de vista, y ells passaren lo riu a gual o vado. Vinguda la matinada foren descoberts y acorralats de pur cançats entre unas paretotas en lo bosc y terme de Palauda, ahont los assistia lo balle de dit terme. Al qual lo dit Francisco Martí digué al dit batlle no els apretàs, que ell no era lladre sinó fill de T. Martí de Perpinyà, que per altres casos estava en desgràcia del Rey, y que si lo dexava anar ab sa gent li daria cent escuts de comptant, a més de la bona gràcia li n'hauria son pare. En tot deia veritat, perquè estava en mal per una donzella havia robada y per la mort de mr. Rafel Argan de Perpinyà. Altres dos o tres morts havia fetes ell y son criat, que també era allí, lo qual era natural de Vich. En effecte, lo balle no volgué acceptar lo partit. Acudí allí tanta gent del sometent, que's trobaren set Ballias totes juntas, dient als ladres que's rendissen y's donassen. Feren-ho tots, sinó lo Ferrer, qui era lo que havia estat en casa del Brunet y Puig, des de ahont era

D. 73v passat a França a tractar la tracció ab lo Martí, pensant trobar en casa del Puig tres mil lliuras comptants, las quals erraren de dos dias, que ya foren a Figueres. Aquest, doncs, fou tant desatinat y loco que no solament no's volgué donar, però encara digué s'estimava més donar-se al diable que a ningú d'ells. Y a penas ho hagué dit que un mal trapillós de bell dels homes de Ceret li hagué tirat ab una escopeta, y tocant-lo als pits l'envià ahont Déu se sap. Poch après acudí lo Governador de Rosselló; acudí y se n'aportà tots los cinc presos a Perpinyà, ahont dins de poch dies tots sinch presos eren morts; que foren penjats los quatre, y lo Martí rebé garrot. Lo cadàver del T. Ferrer, que havia feta la traïció, fou esquarterat, y per carta del Senyor Virrey fou lliurat fora de ells al Vescomte de Rocabertí y a Don Juan Dardena com a senyors per indivís del lloch y terme de Darniús, ahont era estat fet lo delict. Veja's baix a 17 del corrent.

D. 74v Dilluns a 30 de Novembre 1626. Dia de Sant Andreu. Foren, com se sol, extrets Consellers de Barcelona: en Cap, Bertran Desvalls, ciutadà; Benet Laudes, ciutadà; T. Polit, cavaller, quart; (?) mercader, quint, T. Roca Valet, menescal.

Al port de Torra d'en Boch arriban de llevant vuit galeras de Nàpols i Sicília. Recullen-se per lo temps, que plou. Ve ab ellas don Luiz de Cardona, mestre de camp en Lombardia, de l'hàbit de Santiago, germà del Duch de Cardona, y lo Marquès Spínola.

DESEMBRE 1626

D. 77 Dimarts, primer dia de Desembre de 1628, continuen las plujas, manças y casi sens cessar.

Dimecres a 2. Plou axí mateix.

D. 77v Dissapte a 5 de Deembre 1626. Ab gran temporal set galeras de Gènova arriban a Cadaqués, sobre la nit, après de haver estat un mes llarch a Barcelona. Aportan lo

Condestable de Navarra, fill del Duch de Alba. Va per embaxador ordinari a Roma. Diuen arribarà a Nàpols a aportar a son pare, lo Duch de Alba, la confirmació de Virey de Nàpols per altres tres anys, y de allí darà volta per a Roma. Ha'l tingut aposentat en sa casa lo Duch de Cardona, en Barcelona, passat de un mes.

Dit dia, lo Duch de Cardona, Don Henrich, per part de la Real Mt. anà a publicar a Don Luiz Dias Aux de Armendaris, Bisbe de Urgell, Virey en Catalunya, la mercè li havia feta de l'Arcabisbat de Tarragona, y acceptà.

Item al de Barcelona, lo bisbat de Tortosa, per promoció del Cardenal Spínola feta a Arcabisbe de Çaragoça. Y lo dit bisbe de Barcelona no volgué acceptar. En assò hi ha hagut una bona frexurada per al Duch qui procurava y pensava tenir la gràcia de l'Arcabisbat per lo de Barcelona. Y com estava ab esta quimera, en veure en son plech lo que venia per al de Barcelona, lo y envià ab lo parabièn de Arcabisbe. Lo que en Barcelona, que ja devia tenir sos avisos de que no tenia recapte en lo de l'Arcabisbat, no volgué descloure lo plech, sinó que digué al missatger se'l ne tornàs y digués al Sr. Duch que era cert que la provisió de l'Arcabisbat no venia per ell, y que axí sa Exclla. por pròpia mà descobrí lo plech y ho veuria. Descobrí lo Duch lo plech y véu que las provisions eran trastocadas. Prengué tanta malícia que diuen envià al Rey los privilegis de las mercès li havia fetas en las Corts de fer-lo del Consell d'Estat y President de Ordes. En fi, per haver romput ab lo Comde-Duque, restà segons se diu, en desgràcia del Rey y malvolgut de la terra. Que axí ho permet Déu.

Item dit dia publicà a Don Pedro Magarola, Bisbe de Elna, la mercè de Bisbe de Vich. Lo de Càller és ordinat a un valencià per[què] no havia volgut acceptar-lo Don Francisco de Erill, Abat de Sant Cugat del Vallès, al qual Abat féu sa Mt. mercè de 600 llrs. de pensió sobre lo Archabisbat de Tarragona.

Item se publicaren elections de Elna y Urgell en

espanyols forasters; que per si ha de tornar a tenir corts, és bona rahó d'Estat tenir gent no aficionada a cosa de Catalunya.

Porrogran-se les Corts.

- D. 78v Dilluns a 14. En mon estudi en Castelló d'Empúries, per mr. Joan Saurí, en (?) batxiller, jutge ordinari del Comtat de Peralada y Vescomtat de Rocabertí, y per las infrascritas cosas, també creat per lo noble Don Joan Dardena, senyors sen *preventive* del loch y terme y jurisdiccions de Darnius, y per lo Dr. mr. Miquel Cellers, advocat fiscal del dit Vescomte, y mr. Paulo Romaguera, advocat fiscal del dit Don Juan, y ab vot meu, fou condemnat a mort per a penjar en Jaume (...) de la companyia dels que robaren la casa d'en Puig de Carreras, dijous a 19 de Novembre prop passat. Essent convençut de quatre *socios in actu torture*, y ha per espontàneo y la sua pròpia confessió en la deposició feta davant dit jutge y en la quinta interrogació: «De tot nos cassen de interrogatoris, que jo diré tota la veritat en descàrrech de ma consciència». Y havent-hi dos o tres testimonis que en visura lo designaren per aquell que ab la rella espanyà la arquimesa y caxas.

- D. 79 Dimarts a 15 de desembre 1626. Vista per Domingo de Montrodó, Governador del Comtat de Peralada, la sentència criminal s'era votada y escrita lo dia presedent en ma casa, se li aparegué que's publicàs que primer Don Joan Dardena no donàs una súplica a la Vescomtessa de Rocabertí, una súplica demanant per quant la jurisdicció fins allí se era exercida per ell y per lo Comte *preventive*, y ara en dit vas se exercia per indivís, fos servida condir-li que per ara anàs per esta vegada per indivís, sens poder-se traure en conseqüència. Y per ço féu anar lo jutge y notari a donar semblant protest al Dardena. Lo qual oyda la intenció del jutge y de qui lo enviava, respongué: Que lo prejudici era seu y no del Vescomte. Perquè

donat als dos *conjunctive*. Y quant hagués de ser la jurisdicció preventiva, era en favor seu. Perquè ell era anat a Perpinyà a sas costas, y lo pres era estat lliurat per ell, y que per llevar contiendas, ell havia concert ab lo fiscal del Bescomte que la causa se fes per lo jutge del Comtat, y ab comissió sua, podent-la fer ell per lo seu, si hi havia preventió. Y axí no volia sotmetre's a lo que la Vescomtessa volia, de consell de son Governador, lo Domingo de Montrodó, a qui los vassalls, per ironia, diuem Micer Domingo. En effecte, vist que no's podien concordar, asseneat lo Dardena que lo home estava condemnat a mort (havent-lo ja fet confessar y combregar aquella matinada de anter caso (?), de què diuen tingué ja cuydado lo matex reo, qui de dias atràs se era ben posat ab Ntre. Sr. (a qui de tot sia donada glòria) encontinent féu penjar-lo. (H)e assistint hi son balle sens haver-li publicada la sentència. En orde a justícia y consiència fou molt mal fet. En orde de home de capa y espasa, pagà als oficials dels Comtes de Perelada, Vescomtes de Rocabertí, com mereixian, volent que de igual se fes súbdit y no estar al concertat. *Defuncti anima requiescat in pace. Amén.*

D. 79v Dimecres a 16, arribà a Figueres Don Luiz de Cardona, Mestre de camp, anant per terra desembarcat en França, dextant les galeres de què parlí a 30 novembre.

D. 80 Divendres a 18 de desembre 1626. Aterrita y atabalada la Vescomtessa de Rocabertí, Comtessa de Perelada, del cas succehit ab don Joan Dardena als 15 del corrent, envia a son marit lo Comte, a Barcelona, lo avís del fet, aportant-li la nova son propri Governador Domingo de Montrodó, perquè si se n'havia de querelar al Real Consell, fes diligències. Diu-se que Don Joan Dardena (altrament dit lo Follet, per lo que dalt tinc escrit), diu que no se li dóna res encara que li coste trenta o quaranta mil escuts.

</

D. 80v Dilluns a 21 de Desembre, dia de St. Tomàs, 1626. Parteixen de Rosas sis de les vuit galeras hi eran entradas lo vespre abans. Aportan molts senyors de títols. Y les dos resten per un Cardenal que ve per terra y se embarcarà ab ellas, però d'aquí a dimarts.

D. 81 En aquest any 1626, en la Scola de Salamanca, se féu un decret en lo claustro de que tots los doctors y mestres haguessen de jurar lo que's conté en la forma del jurament, que diu d'esta manera: *«Iuro in qu. lectionibus, quas in Academia vel Cathedra moderator vel voluntarius professor legero, me doctrinam atque lecturam in Theologia scolastica doctrinam Augustini et conclusiones Divi Thomæ, quas in Summa Theologie foret... lectorum mens aperta fuerit, ubi vero anceps et dubia mihi Doctorum neque lectorum qu doctrina eorum doctrina adversari senserim sed quod juxta mentem sensuum, vel eorum qui discipuli sanctorum Augustini et Thomæ communiter censentur, tantorum Patrum doctrina magis conforme invenerim. Excipio opinionem de immaculate Virginis conceptione, et ea que jure ecclesiastico immutata sunt vel postea immutabuntur et quas olim controverse essent iam constitutionibus apostolicis definita sunt. Et si quando Cath. dicam Esent. vel Durandi moderabor, quamvis ad it teneri nolo habere tanquam mihi volo pro eo tantum tempore probabiles eorum Doctorum opiniones sequi absque periurii crimine.»*

Feta esta resolució en dit Claustro, és exido un anònim libello intitulad: *Los jueces de la verdad*, satírich endiabat contra dit jurament, volent provar no haver de estar obligat un home (*etiam* dels que juraren) a servir dit jurament, y fet sàtyra contra Sant Thomàs, y no hi ha Sant antich que no y trobés alguna falta, y en resolució, que *qu*

Jesús, qui se entén fou lo primer autor d'esta sedició. Com podrà veurer ab la continuatió d'aquest *Dietari* a la jornada de 24 de setembre 1632. Tenia jo los dos primers anònims, y obeint la prohibició los liurí al Comissari del St. Offici a 2 de gener 1633.